

Aldumaxa zaldakuetshi kalta kakuzgaune zuñgajienapanaldiamak

Meja ai kalta gauwane: Pábuldu Duwe Jesúja ají múldigaba guaxal gaxaneja jalde kaltaki gauwane. Jateja juldiú sanáki ají naldaldixa izhgakuxanane, Pábulduki ai sanága. Aldéñki nóñgutsega zhinik Jateja kauwibama Muesék guiyaba kaxabajanane matshuwi tuwi, shitijiñgaba izhone. Ekibeñga Jatetshi múldigaba naldiñga zəxaitshixakueja Jateja ají kuíbulduk kakbeyanane jiaga tuwi, shitijiñgaba izhone. Duwe Jesú kagi izhogueñgaki Pábuldujañga namak jañguazháne nalguakna, Duwe ipananekue sha kakuiñgaba izhone (Ajsh 8).

Guane nalgué Duwe Jesú shuizhá, izhgate, jékaldaxa nitshiguenik aldéñ naldiñga Pábulduk akizhañkatshakna, namak jañgui ipanane. Duweja ají múldigaba guaxal gagatshak, akldé giemiki asaná naldagáldekuek ekí kakbeyal gaxá. Ekí gaxanamak na, Pábuldu san san kuíbuldu Duwe shalda guashi neyatshak, matshuwi namak ajañguá. Akna Duwe ipananekue akldé akldéñga e shalda shi kaxaldiyaldiamak jañgui, Pábulduja kalta kagakauwane. Ai kalta kakuzgaunekueki: Aldumaxa, 1 Kuldintuxa, 2 Kuldintuxa, Galdasiaxa, Epesuxa, Pildipuxa, Kuldusaxa, 1

Tesaldónikaxa, 2 Tesaldónikaxa, 1 Timuteyu, 2 Timuteyu, Titu, Pildimóñ.

Mekuetshi kalta gauwane: Pábulduja kuíbuldu Aldumaxa Duwe shalda kakbeyazhá guane, ne axautshikueja kakbeyatshakna namak ajañguane. Akna Pábulduja akldé shi kaxaldiyaldiamak jalde kaltaki kagakauwane. Atshak baxañki, Alduma zalda sáñkaldaja matshuwi san san kagi kagubiyane nuka nane.

Jinak ai kalta gauwane: Alduma zaldakueki juldiú saná naldagáldekue nalguakna, Saldiñga netshi Jate ezuamé izhuka kaksúñzaldi na, jigaba akizhasabiyaldixa ishkiyatenekue akldé akzukualdiamak ishkiyaldashi ashekue. Nalgué Pábulduja anuñka exa zaldakueja Duwe iyapaná guane kaldukañguenik na, jalde kalta kakuzgauwane. Jalde kalta zhinik na, Jateki me ne, sakí izhuka, ekíga na Asukuá Duwe Jesús me ne, sakí izhuka shi kaxaldiyane. Saldiñga saná zhualduxa sha atshijiñgaba katshekualgué, Duweki sha katshixa shalda zunesabiji, zunekwane shalda shi kaxaldiji kagakauwane.

Ji, ji shalda guashi jalde kalta gaune:

1. Kasak misha ji shalda kakbene (1.1-15)
2. Jateja Asukuá gaxane shaldaki mitsabé jañguakue (1.16-11.36)
 - a. Sakí nuxa Jateki janshizhe zúnatuñka (1.16-17)
 - b. Jate namak jañguazhékue guiyaba tuakue kagatsé (1.18-32)
 - c. Juldiú sanákue guiyaba tuakue kagatsé (2.1-3.20)

- d. Duwe Jesú alduna kishatshakna Jateki janshizhe z̄anatuñka (3.21-31)
 - e. Nauwibama Abaldahámja Jate za alduna ishixa (4.1-25)
 - f. Duwe Jesúk zhinik za Jateki z̄anekualdaldixa (5.1-21)
 - g. Duwe kipanatshak sha katshixa ma-janaz̄unaka (6.1-23)
 - h. Ishkualdakualdiamak, guiyabaja gua-gauxabe atshakue z̄añgatsaldaksá (7.1-13)
 - i. Nas̄ñgabaki aldunaxa kama z̄añs̄ñze (7.14-25)
 - j. Jatetshi Alduna za z̄añsanegatshak janshizhe kizhuka (8.1-39)
 - k. Juldiú saná Jateja kalkualdaldixaga (9.1-11.36)
3. Duwe ipanañkaldekuañki mitsabé izhogakue (12.1-15.13)
4. Aldiwe kakbene (15.14-16.27)

Pábulduja

Aldumaxa

zaldakuek kalta kakuzgaune

¹ Nas Pábulduk Duwe Jesú axazauwi, ají múldigaba guaxal nakaxaldiamak nezhgakuxanek kalta miñkuzgauwatokuge. Akze, Saldiñga netshi Jateja ekíga Asukuá Duwek z̄anekuane shalda za guaxaldikuamak nezhgakuxane na nakú. ² Guatshak Jateja Asukuá kagik gagagá nogueñga ají múldigaba naldiñga z̄uxaitshixakuek sakí z̄anekualdaldixa z̄añmeji ají múldigabakga kakaushanane.

³ Nalgué Asukuá Duwe Jesú amak jai kagik káguba naldi kukatshake nauwibama Dabí nanetshi atukuaga kuká. ⁴ Aldunaldiñki Jatega nalguakna shuiguenik Jateja ají kamak izhgaldakshatshakna, “Saldiñga netshi Jatetshi Asukuága ne tiuwi” saldiñgak tuñshá guane. Eñki nauwiji Sáñkalda Duwe Jesúga nakldá.✧

⁵ Eñki nazikuanéñ zhinik na, Jateja éegaba guañ najañguñguakna, ají múldigaba shalda guaxal nakaxaldiamak nezhgakuxane. Ekíki Duwe zunekwane shalda guaxaldatshak juldiú saná naldagáldekue zhe nogauxa zhinik anuñkakueja namak ajañguéñ zhinik amak axajanashiji, aldéñ za akldé akzamakga agazukualdiamak. ⁶ Akze, Jateja Asukuá Duwe Jesútshi kaldekshaldiamak kezhgakuxanekue, maiñ jiaga aiga na miná. ⁷ Akna maiñ Aldumaxa zaldakuek Jate mimezhgajañgui, ají minaldaldiamak mimezhgakuxanekuañ jalde kalta miñkuzgauwatokuge.

Saldiñga netshi Jate Nauwijatega, Asukuá nauwiji Sáñkalda Duwe Jesú na, atemajañ éegaba guañ mimajañgui, muldetua aldunaxa señgaba miñzukui shi mimezhokshí.

Pábuldu Aldumaxa mizhdana akzeklde

⁸ Jalde kalta miñgakauwapanaldatshak, Nauwijate Asukuá Duwe Jesúk zunekuanéñ zhinik na, ezua ezua minahauxa shalda aldéñ “zeñ nzhakldék” ni mimakbeñkú. Jinake naldakí. Kagi nauxa zaldakueja maiñ Duwe namak jañgui, alduna ishiji mizhekue

✧ **1:4** 1.3-4 Mt 1.1; 12.23

mimakuaka nak. ⁹ Akze, naski Jateja Asukuá zunekualdal gaxane shalda guaxaldikuamak nagatsauxa amak axazauwi izhokuge. Aldéñ axazguakugauxa mimakbeñkuge akualdi izhokuge. ¹⁰ Ekí abá naldakí mimakbeyatoxaldatshak, mimatuál nendana nakzeshi izhokugakna, Jate kaigaki miñkabizhakue najañguanake, amak nauldeyakue ni akbeyatokú. ¹¹ Jinake mimatundana nakzegakí. Jatetshi Alduna nagaunegamakbé, aldunaxa akldé mimakuiyakshi, kama mimakukshaldikue nak. ¹² Ekíki nasuñgabaga Duwek za alduna ishañkalduka atuwi, ataba atabañ zhinik aldunaldiñki akuiyakshakualdiamak.

¹³ Gajakue, naski anuñka juizha mimatuál neyaldikue jañguanuge jiaga, jiyájañgaba nagitamakuál za nogatogák axañgaki neyazhánaka atuñgé miñkualdakue mimajañguge. Jinak miñkabizhdana nakzegakí. Juldiú saná naldagálde awagaxa zaldakue aldunaxa guildexaldiamak kagaunekldugamakbeñga, maiñ jiaga miñgaunexaldikue nakldegák. ¹⁴ Akze, naski káguba zhekuauxa Duwe Jesús shalda kakkbeyakue nagatsé atuñge. Akna kalta shizhatiyane* azhi kalta shizhatiyazháne, ishkuemuk azhi ishkué naldagáldekuek jiaga zhualduxañgaba kakkbeyakue nagatsé. ¹⁵ Akna maiñ Aldumaxa mizhekue jiaga ekíga Duwe zunekwane shalda miñmendana nakzeshiñgaba ni izhokú.

✧ **1:13** 1.13 Ajsh 19.21 * **1:14** 1.14 Atshak bual kalta shitiyanekueki galdiegu zukuakakue.

Duwe Jesú za zunekualka

¹⁶ Akze, múldigaba Duwe Jesú zunekwane shalda jiwak nakzukuazhé. Jinake naldakí. Mieldekueja ai múldigaba namak ajañguatshakna, Jateja ají kamak kekualdaldixa nak.✧ Kasak misha nasaná juldiúkue Jateja kalkualdapananamakga axautshi sanákue jiaga kalkualdaldá guane. ¹⁷ Akze, ekí agatsaldi zunekualka nakna, Jateja miya zhinik janshizhe zúnatuaka ekí zúnatuñshixa: Asukuá alduna kishéñ zhinik za na sha atshazháñkalde jana, janshizhe zúnatuñka. Ai shaldaga ekí sezhekldamakga zuñkatshixa: “Mielde nas za alduna nazishixaki sha atshazháne jana, janshizhe tualdatshakna izhoshiña izhokshateñkugé nakldá.”✧

Jateja saldiña saná agatsaldi tuñka

¹⁸ Guatshak mieldekueki ni nauwa nuxaki Saldiña netshi Jate axabetazháldi, saldiña nalda kutám ajanashixakue, Jate jékaldaxa izhukaja ni nauwa akldunazháldi, guiyaba kaxañ atemajañ katuñshaldixa ne awatuñshixa. Ekueki ekí sha ajanashatshak zhinik na, axautshikue Jate shalda namaklde kakualdazháldiamak itamakuxakue. ¹⁹ Akze, Saldiña netshi Jateja aldéñki “me ne” zuñkualdaka awatuñshanéñ zhinik na saldiñgak “me ne” akualdaka. ²⁰ Jinake naldakí. Ni meja ubak naldi Jateki sakí ne, mitsá kama axaldé atuazháka naldatshak, aldéñ kagi gauwanéñ zhinik ekí awatuñshixa nak.

✧ **1:16** 1.16 Mlk 8.38; 1Kt 1.18 ✧ **1:17** 1.17 Hab 2.4

Akze, jika zhekuauxa gauwanek zhinik na, e za akaldak giemi akzé, ají kama ni mitsák saldinazhíta atuaka. Akna ni meja “Jateki me skandá” guagakue agatsaldazháka naldashá.✧

²¹ Ekí Jate “me ne” kakualdatshak jiaga, akldé akzamakga akzukuakuamak agazukuazhé, ni “zeñ nzhakldék” agabeyazhé. Ne Jate shalda naldagálde, axesé ajañguatshakna, tuañ ilzekuane ashekue nak, namaklde kagajienazháka.✧

²² Kauwizhéñgabaki matshuwi ishkué aldegatshak jiaga, alduna kaxaldegaksá guanekue nuxa jeñ abá akuane.

²³ Akna Saldiñga netshi Jate za akaldak akzé, ni mitsák shuigazhíta akldé agazukuaksá gui na, kagik zalda naldaksánaldixakue niñkauwañki akldé agazukuapanane. Akze, jika káguba tuñgatse, nubá tuñgatse, béyakze kagik mishka tuñgatse azhi kagik jilbeni neñka tuñgatse nuxa akldé akzé ajañgui akiyalzabiyaldiamak axauwapanane naldashá.✧

²⁴ Ekí ajanashéñ zhinik na, nusagatse ajañgui, kauwisewá naldagálde na askuieldexa, abuá na atsha guasúñzamak atshindana kakzegamak ajanashaldiamak Jateja kebesá. Ekí kauwizhéñgaba kakldunamak ataba atabañ ajanashéñ zhinik na abuák izhgazaldakuá akuane. ²⁵ Akze, kauwizhéñ Saldiñga netshi Jate za na akaldak akzé namaklde ajañguaksáni na, jika akzaldagáldekue niñkauwañki akzé ajañguapanane. Ekí ajanashiji na, Jate jika

✧ **1:20** 1.19-20 Ajsh 17.24-27 ✧ **1:21** 1.21 Ep 4.17-18 ✧ **1:23** 1.23 Dt 4.16-18; Sal 106.20; Jer 2.11

na nahauxa gauwane za akldé akzamakga akzukuagábaki, eja gauwanekue niñkauwañki akldé agazukui axazauwapanane. Guatshak Saldiñga netshi Jate guana akldé akzamakga akzukuakue zaldataná nakna, “ekíga shi naldi” jañguakue.

²⁶ Ekí kutám za ajanashatshakna, Jateja kauwizhéñgabaga jiwak zaldaba kauwiji abua na atsha guasúñzamak atshindana kakzegamak ajanashaldiamak kebesane. Akna munzhi jiaga sigí na ishkaldaldakuamak ishkaldalda ayushiji munzhigaba niñkauwañki ishkaldaldapanane.

²⁷ Ekibeñga na, sigí munzhi na ishkaldaldakuamak ishkaldalda ayushiji sigígaba niñkauwañki izhgalduniñgaba ishkaldaldapanane. Kauwizhéñ ekí abua na atshá guasúñzamak ajanashéñ zhinik na, abuák guiyaba tuakue kagatsahamak atuñshixa nzha.

²⁸ Ekí za ajanashagábaki, Jate shalda mikualdakueki akzaldagálde ajañguapanatshakna, Jateja kauwizhéñ kutám ajañguxaja za kaksanexaldiamak kebesane. Ekíki atshakue kagatsaldazhámak za ajanashaldiamak. ²⁹ Ekí ajanashiji na, kauwizhéñki saldiñga sha atshá jiúñgulde za ekí ajanashál ashekue: Saldiñga nalda kutám ajanashiji, axautshikue sha akuí akuxakue. Axautshikue aldunaxá axajani na, saldiñga jika kauwiji gaba naldakue za ajañguxakue. Kágubakue akiyasalshaldixa za ajañguxakue. Káguba guaxa atshixakue. Kauwizhéñgaba kaxa izhgasashixakue. Naldagálde nuxa ne káguba jian agazukualdiamak za zukuakakue. Káguba

kaguldiji sha akuxakue. Dulda guashi za izhukakue. ³⁰ Kágubakue nalda aguakakue. Saldińga netshi Jate jiaga kaguldijińgaba ashekue. Kágubakue axabetáaki, akiyokuxakue. Kauwizhéń za kakzé izhajani na, axautshikue aguáń izhbashi mual za azakuakakue. Saldińga nalda sha ajanashaldixa janaktuńkakue. Kauwijatekueja atshakue kakbeyamak axajanashazhékue. ³¹ Ekueki alduna jian jańguaksá guanekue. Sakí ajanashaldixa akuagatshak jiaga, amak ajanashazhékue. Mielde naldaldí ni nauwa izhgajańguazhékue, ni axautshikue guań jańguazhékue. ³² Jateja mieldekueki ekí sha ajanashaldiake shuigakue kagatsé guaka kakualdatshak jiaga, amak atshalga nukakue. Ekí za ajanashagába, axautshikue jiaga ekíga sha atshaté atuatshak, “janshibé ni ajanashí” jańguxakue nzha.

2

Jateki z̄natuakuauxabé z̄natuńka

¹ Ekí Jateja sha atshixakue guiyaba katuńshaldixa nakna, mitsake ezua “guiyaba tuakue agatsé nakldá” mińguaxaldiák, maiń jiaga guiyaba tuakue mińgatsé axeldashińga mińgualdixa. Akbińgaki aikue sha atshamakga miyatshixa nak. ² Akze, Saldińga netshi Jatejańki sha atshixakue agatsaldi ne katuakuauxabé tualdinik guiyaba tuakue axakezhaka z̄ńkué. ³ Akna maińga mieldek ezua sha atshane “guiyaba tuakue agatsé

✧ 2:1 2.1 Mt 7.1; Lk 6.37

nakldá” miñguagatshaga, ekíga atshál minuká naldaldiák, ¿sakí shi Jateja guiyaba mimatuñshazhaldiamak mizhakuixaldixa miñnék? ⁴ Akze, Jateki zuxaita juañ akzaldi miñkatshijiñgaba na, sakí izhogakue mimajañguamak ubañga izhogakí minaldaldiák jiaga, aldéñki egaba abeti, jituwi, axañga guiyaba mimatuñshakí nuka ne, ¿sakí zhinik shi aiki akzaldagálde nuxa mijañgú? Azhi Jateja sha miyatshixa majiñga, maja xaldeki aldéñ za agakualdi miñgualdiamak ekí zeñ mimajañguxá ¿miñnegakí shi na?

⁵ Ekí zúnajañguatshak jiaga, mieldeke aldunaxa kuamaldekilde sha atshakue majasúñ za miñzexalga minoxaldiák, Jateja sha atshixakue kagatsaldi ne katualdiéñ akldé guiyaba atemajañ tuwa za ishkibeshi guabinukakue. Atshakna saldiñgaja Jateki zúñgatsauxabé zúnatuñka ne atualdixa.

⁶ Amak zúnatuatshakna, saldiñga káguba ezuak, ezuak sakí atshiji izhoñkalde zúnatualdinik zúñgatsahauxabe zúñkatshaldixa. ⁷ Akze, ezuakueki Jateja “janshizhe naxatshamalde tiuwi” kakuashi, izhoshiñga kezhokshaldiamak niji izhukakue. Ekí niji na, abá naldakí janshizhe atshál izhukakueki Jateja izhoshiñga kezhokshataná.

⁸ Ekí ne, ezuakue zúnake axaldáñ za ajañguéñ zhinik na, Jateja guaká namaklde iyapanasúñ kakzeshi na, kutám ne atshá niñkauwañki kaklduni amak ajanashiji za izhukakue. Eku

✧ 2:6 2.6 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27

zunake Jateja ni nauwa akldunazháldi, kaxañ atemajañ guiyaba katuñshataná.

⁹ Akze, Jateja saldiñga kutám ajanashixakue, kasak misha juldiúkue gualdinik na axautshi sanákue jiaga jibañ kakzukuatshakna, atemajañ izhajanaldixa. ¹⁰ Ekí ne, saldiñga janshizhe atshál za izhukakue zunake, kasak misha juldiú sanákue gualdinik na axautshi sanákue jiaga, aldéñga “janshizhe nakldunamak izhomalde tiuwi” kakbeji, akldé kakzukui, aldunaxa señgaba kakzukualdixa nakldá. ¹¹ Jinake naldakí. Saldiñga netshi Jatejañki ezua za akldé axakzé tuagába, zhualdixañgaba zunzé zunatuñka nak.✧

¹² Guatshak juldiú saná naldagáldekueki Jateja guiyaba jian izhoxa majane kaxaldaldazhé. Naldatshak Jateja ai guiyaba kakué azhi kaksúñ ne katuagába, egabá sha ajanashanéñ zhinik na agajué za kezshokshaldixa. Ne juldiú saná zunake Jateja jian izhoxa guiyaba zunñkabajane zunñkaldé nakna, mieldeki guiyabaja guagamak axajanashazháne katualdinik eñkáñ zhinik kagatsé katualdixa. ¹³ Akze, Jateja ni me egabá guiyaba nukajéñ zhinik me janshizhe, atshakuamak atshixa tuagábaki, guiyabaja guaká amak za atshál izhuka na janshizhe, atshakuamak atshixa tuñka. ¹⁴ Guatshak juldiú saná naldagáldekueki guiyaba kaltak sezhekde kaxaldaldazhé. Naldatshak kauwizhéñgaba mitsake guiyabaja guagamak ajanashatshak, sakí jian izhoxa aldunaxa kakuega ne awatuñshixa. ¹⁵ Akze, sha ajanashatshak

✧ 2:11 2.11 Dt 10.17

kauwiji aldunaja “atshasúñzamac sha atshikú” kakldekshixa. Azhi janshizhe ajanashatshak aldunajaña “janshibé atshakuamak sha atshikú” kakldekshixa. Ai zhinik na, kauwizhéñgaba aldunaxa guiyabaja sakí jian izhogakue guaká kakuega ne awatuñshixa. ¹⁶ Akna, auxa zegatshak Saldiña netshi Jateja Asukuá Duwe Jesúk zhinik káguba zhekuauxa zũngatsaldi azhi zũngatsaldakí ne zũnatualdixa. Atshakna jai kagik ziñ me atsha guakuauxa, azhi aldunaldi jañgua guakuauxa ne jiaga zũngatualdixa. Akze, nas Duwe zũnekuane shalda guaxaldatshak, “ekíga zũnatualdixa nakldá” guakuge naldashá.

Jateja juldiúkueki guiyaba kaxabajane

¹⁷ Guatshak maiñ juldiúkuañ Saldiña netshi Jateja nauwibama Muesék guiyaba zũnkabajanéñ me, “naski Jatetshi naugakna nepanaldixa shakldá” jañgui, sekuazhikshiji mizhekue. ¹⁸ Akze, guiyaba shi miñkaldiyanéñ zhinik na, Jateja jian izhoxa mimajañguxa miñkualdi, janshizhe atsha izhgakuxaminaka. ¹⁹ Ekí auxaga miñkué itshani mizhogéñ zhinik na, axautshi sanákueki uba isé jiuñgulda tuñshakuamak Jatetshi jiuñgulda katuñshaminaka miñneka. Ekíga na, tuañ zaldi ashekuekie muñshí kakzukui namaklde katuñshaminaka miñneka. ²⁰ Ekíga na, Jate shalda aksúñzekue azhi muldetua jañgua akzegazhékue Jate shalda shaxaldiyaminaka miñneka. Jinak ekí miñnegakí. Guiyaba

sezheklde Jateja namaklde miñwashexaldiamak miñkabajane miñkaldé nak.

²¹ Akna, maiñ axautshikue guiyaba shi miyaxaldiyatshak, ¿jinak axaldáñ shi ishkaldiyabíne sha? Maiñ “tushegasúñze” miñguagatshak, ¿jinak shi tushexalga minók?

²² Ekibeñga na, “misewá naldagálde na askuildegasé” miñguagatshak jiaga, ¿jinak shi axautshi tsewa na askuiledexalga minók? Azhi kágubakueja jigaba akiyalzabiyaldixa ishkiyatenekue miñguldiñka miñguagatshak jiaga, ¿jinak shi ai ishkiyatenetshi juwíldi tushexalga minók? ²³ Ekíga na, Jatetshi guiyaba miñkaldé shalda sekuamizhikshatshak jiaga, aija guagamak atshabíneñ zhinik na Jate aguáñ izhbashi mual atshashibiná.

²⁴ Ekí miyatshéñ zhinik na Jatetshi múldigabak sezhekldamakbé: “Maiñga miñgatsé na juldiú saná naldagáldekueja Jate nalda axakuashi, aguáñ izhbashiji ashekue nakldá.”✧

²⁵ Guatshak juldiú sanáke Jateja ají zunezhgakuxane ishkualdi no-gakualdiamak nauwa abeñguakue zũñmenamak abeñguamine, guiyabaja guagamak mizhekualdaldiák zũnake, amak abeñguamine miñkazauwaldixa. Azhi

abuáke miyabeñguatshak jiaga, guiyabaja guagamak izhogakí minaldaldiák zũna, Jateja abeñguazhámine janañga, ají naldabíne mimatualdixa. ²⁶ Ne axautshi saná abeñguagáldekue niñkauwañki, guiyabaja guagamak ashekualdaldiák, Jateja

✧ 2:24 2.24 Is 52.5

abeñguane janañga ají giemikue katualdixa. ²⁷ Akna abuaák abeñguagáldekue guiyabaja guagamak ajanashéñ zhinik na, maiñ Jateja guiyaba mimatuñshakue miñgatsé axamindaxaldixa. Jinake naldakí. Maiñ juldiúkue abeñguamineke, guiyaba sezheklde miñkaldaldatshak jiaga, amak axatshazhámíne nak.

²⁸ Akze, Jateja mieldeki juldiú saná kukane, azhi ají ne ishkualdi noxaldiamak abak abeñgua me atshéñ zhinik ají giemi tuazhaldixa. ²⁹ Ekí ne, mielde naldaldí Jatetshi Aldunaja abisajañ kukshatshak zhinik na, aldéñki ají giemi, juldiú saná jana tualdixa. Akze, guiyaba sezhekldeja guagamak abeñguane azhi abeñguazháne za tuagábaki, aldunaldi abeñgui guxá jana abisajañ kukane na ají giemikue katuñka. Akna kágubakuejañki “janshizhekue tiuwi” katuakí naldaldíak jiaga, Jateja zúnake janshizhe katualdixa nzha.✧

3

Jateki amak za atshixa

¹ Ekí guaxaldatshak, ezuake ekí guakbinaka: Ake, tukí juldiú kukañkaldéñ, azhi nauwa abeñguañkaldéñ zhinik me Jateja ajíkue zúnatuazháka nake, ¿sakí shi juldiú saná nalda zúnkazauwaka na? ² Guatshak juldiú saná kaldahakna matshuwi nalda akzega ne guakldaka. Akldé akzeki, Jateja ai sanák guana ají múldigaba naldi zúnkabajane.✧ ³ Ne anuñka

✧ **2:29** 2.25-29 Dt 10.16; 30.6; Jer 4.4 ✧ **3:2** 3.2 Sal 147.19-20

nasanákuejañki Jatek sakí axajanashaldixa agabenamak axajanashazhá guanéñ zhinik, ¿Jateja sakí zũñkatshaldixa guaklde amak zũñkatshazhá gualdixa shi mijañgú? ⁴ Ni mitsák ekí atshazhé naldashá. Akze, saldiñga káguba naldagálde zukuakakue naldatshak, Saldiñga netshi Jate zúnake namak za zukuaka nakna, sakí atshaldixa guagamak za atshixa. Ai shaldaga na ají múldigabak ekí sezheklde:

“Jate, mañki sha atshixa matualdinik agatsahamak za agatsé ne axamizhaka mawatuñka nakna, mieldeja sha atshamalde makuagatshak jiaga, sha atshabáldega mawatualdixa nakldá.”[✧]

⁵ Naldatshak nasũñ sha atshañkaldéñ zhinik na, Jateja janshizhe zũñkatshazhá gualdiák zũñkatshakuamak zũñkatshixa kawatuñshixa. Akna ¿sakí shi guagakualdixa na? Jateja kaxañ atemajañ guiyaba zúnatuñshatshak, ¿zúnatuñshasũñzamak zúnatuñshixá shi guagakualdixa na? Ekí miñmeñkugeki kágubaja jañguakldegamak nuxa guaklduge.

⁶ Ni mitsák ekí jañguakue zũñgatsaldazháka. Azhi Jateja nasũñ zũñgatsé ne zúnatuakí guashiñki, ake, ¿sakí shi saldiñga saná nahauxa míngaki kagatsaldi azhi kagatsaldakí ne katuaka na? ⁷ Azhi ezuajañki ekí jiaga guagaka: “Nas naldagálde zukuakugéñ zhinik guana Saldiñga netshi Jate namak za zukuaka kágubakuek tuñshikugéñ zhinik na, Jate akldé akldéñga akzamak agazukushanaka. Nakna ¿jinak shi

✧ 3:4 3.4 Sal 51.4

Jate sha atshikuge nagatsaldi ne natuaka na?”
⁸ Ekí namak naldaka nake, “Ake, kutámgaba kuizatshijí. Ekíki janshi zukuakualdiamak.”
 Ne ezuakueki sha nakuashiña ekíga guakuge nakuaklde. Akna, Jateja ekí nakuakldekue kagatsaldi ne katuatshak kagatsahamak axakezhaxaldixa nzha.

Ni ezua sha atshagálde izhogakí

⁹ Guake, ¿sakí jañguakualdixa shi na? Jateja juldiú sanákuañki ¿axautshi sanákue zhakaldak janshizhe zúnatuñka sha? ¡Naldagálde! Au miñmeyanuge, nasaná juldiúkuek, axautshi sanákuek zhualduxañgaba sha katshixa nakna, Jateja zhualduxaña zañgatsaldi ne axazundaka. ¹⁰ Ai shaldaga na, ekí sezhekilde: “Ni me jiaga janshizhe, sha atshagálde izhogazhé.

Ni ezua nuxaki ekí izhogazhé.

¹¹ Jate ‘me ne’ muldetua agajienaka ni ezua naldazhé.

Ni meja e muldetua niji za izhogazhé.

¹² Ne saldiña Jatek axajuezhi iyajuldú guanekue.

Saldiña kutám za atshixakue.

Akna ni me jiaga janshizhe atshiji za izhogazhé.

Ni ezua nuxaki ekí izhogazhé.”✧

¹³ “Azakuagatshake jika shuane diuwi mikzukuakuamak nusagatsaldi za zukuakakue.

Naldagálde nuxa káguba jian agazukualdiamak za zukuakakue.”✧

“Ekí azakuagatshakna kauwíjǵ juáñgaldaki tak-bitshi kumaldauwa suldimáñ akldogamakbé,
axautshi akiyasalshaldiamak za zukuakakue.”✧

14 “Ekí izhoshi na, azakuagauxa axautshi ‘agisa guakuéñ’ za zukuakakue.
Axautshikue kaguldiji zhikjuizhanáaki za zukuakakue.”✧

15 “Káguba guaxa gundana kakzeshiñgaba, amak atshixakue.

16 Mani mani aldeyatshak eñka jiaga zuzusakui, kágubakue itshanshi za neyatukakue.

17 ‘Sakíga ni axautshikue na señgaba zhe noxa na’ kaksúñzekue.”✧

18 “Ekí izhukakueki ‘Saldiñga netshi Jate axabetakue, zhema mikizhogakue shakldá’ ajañguazhékue nakldá.”✧

Ekí sezheklde naldashá.

19 Akze ekí zuñkué, nasuñ juldiú sanák Jateja guiyaba zuñsanexaldiamak ají múldigabak zuñkabajane nak, aija sakí izhogakue zuñmeñka. Ai zhinik na Jateja mielde agatsé guagatshak ni me ishkuá akzegazháka. Akna Jateja saldiñga saná nahauxa sha atshane agatsé axezhaka. 20 Akze, ni me guiyabaja guagauxa atshazhé nakna, guiyabaja guagamak atshéñ zhinik nuxa Jateja sha atshagálde jana, janshizhe tuazhé. Ne guiyabaki sha katshixa nuxa ne zanelzutuñshixa nakldá.✧

✧ 3:13 3.13 Sal 140.3 ✧ 3:14 3.14 Sal 10.7 ✧ 3:17 3.15-17 Is 59.7-8 ✧ 3:18 3.18 Sal 36.1 ✧ 3:20 3.20 Sal 143.2; Ga 2.16

Duwek alduna kishatshakna Jateki janshizhe zʷnatuñka

²¹ Naldatshak kaigaki Saldiñga netshi Jateja jiñ zhinik sha atshazháñkalde jana, janshizhe zʷnatuñka mu zʷñgisekuá guane. Aiki guiyabaja guagamak atshakuéñ nuxa naldazhé. Ne Jateja nauwibama Muesék, ají múldigaba naldiñga zʷxaitshixakuek jalde jiúñgulde shaldaga ají múldigabak zʷñmeyá guanane. ²² Aiki, Jateja saldiñga Asukuá Duwe Jesú zʷnekuane namak ajañgui, alduna iyashixakueki sha atshagálde jana, janshizhe katuñka. Aldéñki saná na nahauxa zhualduxañgaba zʷnatuñka.✧

²³ Akze, kágubak katshekuauxa ijulduni mual, sha atshál katshekue nakna, ni ezuak Saldiñga netshi Jate akaldak akzeja janshizhe izhogakue zʷnajañguaneñka akldañkazhá guáñkalde.

²⁴ Naldatshak Duwe Jesú sha katshixa shalda zʷnesabinéñ zhinik na, Jateja éegaba guañ zʷnajañgui nasuñgaba ilzabiyakue zʷnajañguagába, sha atshazháñkalde jana, janshizhe zʷnatuñka. ²⁵ Aldéñ Asukuá ekí zʷnesabiyal zʷñgakagatshak, eñki abi akzuldi nauwitsaldí shuigatshakna zʷnekuá guane. Ekíki mieldejañki “Duweki nekuanamak shakldá” jañguatshakna, Jateja sha atshixa axabetaldiamak. Ai zhinik na, Jateki tuakuauxabe tuwi atshakuamak atshixa ne awatuñshá guane. Akze, Jateja Asukuá zʷnesabiyal gagagá nogueñgaki káguba sha ajanashatshak jiaga abeti, ai za kagatuagába,

✧ 3:22 3.22 Ga 2.16

axańga guiyaba katuńshazháne. ²⁶ Jinake Asukuá gaxane naldakí. Kaigaki aldéń jian atshakuamak za atshixa awatuńshaldiamak. Aldéńki tuakuauxabé za tuńka izhoshi na, mieldekue Duwe Jesú namak ajańguxakueki sha ajanashagálde jana, janshizhe katuńka awatuńshaldiamak.

²⁷ Ekí nakna, ¿guiyabaja guagamak katshéń zhinik Jateja janshizhe zúnatune shalda shi sekuazhikshanazúnaka na? Naldagálde. Jateja ni me guiyabaja guagamak atshéń zhinik nuxa janshizhe tuagába, Asukuá alduna kishéń zhinik za na sha atshazháńkalde jana, janshizhe zúnatuńka. ²⁸ Akna ekí guakldazúnaka: Ni me guiyabaja guagamak atshéń zhinik nuxa Jateja sha atshagálde jana, janshizhe tuazhé. Ezuańgabaki Asukuá alduna kishéń za na sha atshazháńkalde jana, janshizhe zúnatuńka zúńkué nakldá.

²⁹ Azhi ¿Saldińga netshi Jateki juldiúkuetshi Jate za izhuka shi mijańgú? Aldéńki saná nahauxatshi Jate izhukaki ¿mińnegakí shi na? Akze, juldiú naldagáldekuetshi jiaga Jate naldashá. ³⁰ Saldińga netshi Jateki ezuamé izhogakna, juldiú saná abeńguane azhi axautshi saná abeńguazháne naldaldiák jiaga, Asukuá Duwe namak jańgui alduna ishéń zhinik za na sha atshazháne jana, janshizhe tuńka. ³¹ Akna, Jateja Asukuá alduna kishéń zhinik za janshizhe zúnatuaka nake, guiyaba jian izhoxaki ¿akzal-daksánsha guxá shi mijańgú? ¡Ekíki naldakí!

✧ **3:30** 3.29-30 Dt 6.4; Ga 3.20

Akbiñgaki Duwek alduna kishéñ zhinik guana guiyaba amak atshanazunaka naldashá.

4

Abaldahámki Jate za alduna ishixa

¹ Guatshak nauwisaná juldiútshi abama Abaldahám kagastuatshak, jiñ zhinik Jateja janshizhe matuwa jiúñgulde shitiyane ¿saki agañañguanazunaka shi na? ² Aldéñgaba janshizhe atshiji izhoguéñ zhinik Jateja sha atshagálde jana, janshizhe tunaldíñki, sekuazhikshaka nane. Naldatshak ni ji shalda Jate sekua akizhikshaka naldazhé. ³ Akze, Jatetshi múldigabak ekí sezheklde: “Abaldahámki Saldiñga netshi Jateja axatshaldixa akbene namak jañguñguéñ zhinik na, sha atshagálde janaña, janshizhe tune nakldá.”✧

⁴ Guatshak mieldeki kasa izhgauwi jiba atshanega, akzabiyakue zahamak agasabiyatshak agaxauwi nuxa guazhé. ⁵ Ne mieldeki Jateja janshizhe tualdiamak kama ilshagábaki, e alduna ishaldiák, éegaba sha atshagálde jana, janshizhe tuñka. Akze, Jatejañki kutám atshixakue jiaga ekíga sha atshagálde jana, janshizhe katuaka nakldá. ⁶ Ai shaldaga na nauwibama Dabíja jiaga, Jatejañki mielde janshizhe atshixa za tagába, éegaba sha atshagálde jana, janshizhe tuwi na, aiki zeñ jañguxa shalda ekí guashi sezheklde:

⁷ “Mielde ijulduni mual sha atshane Jateja axabetaneki zeñ naldaldixa.

✧ 4:3 4.3 Gn 15.6; Ga 3.6

Ekíga na, kutám atshixakue Jateja ai agatu-
aksá guaneki zeñ naldaldixa.

⁸ Akze, Jateja káguba sha atshane shalda
ni mitsák tuazháldixaki zeñ naldaldixa
nakldá.”✧

⁹ Ekí guakáki ¿juldiú sanákue, nauwa
abeñguáñkaldekuek za ekíga zeñ naldakualdix-
akue, azhi axautshi saná, abeñguazhánekue
jiaga, ekíga zeñ naldaldixakue shi mijañgú?
Zhualdusañgaba ekí zeñ naldakualdixa. Akze,
nauwibama Abaldahámki Jate za alduna
isha izhoguakna, Jateja sha atshagálde jana,
janshizhe tunane miñmenuge. ¹⁰ ¿Mitsák
shi amak tuatoná? ¿Nauwibama nauwa
abeñguñgueni azhi abeñguagáñga shi ekí
tuatoná? Abeñguñgueni ekí tuapanazháne,
abeñguagá guana ekí tuapanane naldashá.

¹¹ Guñguenik aldiwan Jateja ají kaldé
ishkualdi nogakualdiamak nauwa abeñguakue
akbeyatshak amak abeñguá guane.✧ Akze,
nauwibamaki abeñguagá nogueña Jatek
alduna isha izhogueñ zhinik na, Jateja
sha atshagálde jana, janshizhe tune
awatuñshaldiamak ekí abeñguakue akbeyá.
Akna mielde ekíga abeñguazhánekueja Jatek
za alduna iyashatshakna, Jateja nauwibama
sha atshagálde jana, janshizhe tunamakbeña
katuñka. Ekí zhinik na, aldunaldiñki Abaldahám
kauwijatega izhuka. ¹² Ekíga na, juldiú saná
mieldekueki nauwa abeñgua za atshagába,
nauwibamaja abuák abeñguagáñga Jatek za

✧ 4:8 4.7-8 Sal 32.1-2 ✧ 4:11 4.11 Gn 17.10

alduna ishixa nanamak alduna ishixakue jiaga Abaldahám kauwijatega izhuka nakldá.

Jateja zuñmene namak kajañguatshakna kipanka

¹³ Guatshak Saldiña netshi Jateja kagik zhekuauxa nekue zeñ kajañgualdixa guakldaneki, nauwibama Abaldahám atukuakue juizhiña bieni jana iyapanaldixa akbenane. Ekí akbeneki guiyaba jian izhoxa nauwibama Muesék agenaldixaja guagamak izhonéñ zhinik ekí ipanaldixa akbeyazhá guane. Ne sakí zhinik ekí ipanaka naldakí. Jateja nauwibamak janshizhe axatshaldixa akbeyatshak, “nakbeyanamak naxatshaldixa shakldá” jañgui, alduna ishiñguakna Jateja sha atshagálde jana, janshizhe tune nak.✧

¹⁴ Akze, guiyabaja guagamak izhukakue za Jateja janshizhe zuñkatshaldixa zuñmene iyapanaka guashiñki, ake, Jatek alduna ishakue niñkauwañki akzaldaksá guaka. Ekibeña ake, Jateja nauwibamak janshizhe axatshaldixa akbenane jiaga akzaldaksá guaka.✧ ¹⁵ Jinake guiyabak zhinik za zeñ zunajañguazhé naldakí. Guiyabaja izhogakue zuñmeyauxabé atshakí naldakualdiake, Jateja kaxañ atemajañ guiyaba zunatuñshaldixa nak. Akze, guiyaba zuñkaldaldakí guashiñki eñkáñ ijulduni mual kakuxá zegazháka naldashá.

¹⁶ Akna Saldiña netshi Jate alduna isha guakualdiakna, nauwibamak janshizhe

✧ **4:13** 4.13 Gn 17.4-6; 22.17; Ga 3.29 ✧ **4:14** 4.14 Ga 3.18

zũñkatshaldixa akbenane ipanakualdixaga. Jinake naldakí. Jatejañki éegaba guaň zũnajañgui amak zũñkatshaldixaga jañguane nak. Akze, juldiú sanákue guiyaba zũñkaldé, azhi axautshi saná kaxaldaldazhékue jiaga, nauwibama Abaldahámja Jate za alduna ishana-mak ishakualdiake, aldunaldiñki Abaldahám nauwijatega izhuka.✧ Akna, saldiñga ají sukua nekaldekuañ “Jateja nauwibama janshizhe axatshaldixa akbenanamakga zũñkatshaldixaga shakldá” zũñkualdaka. ¹⁷ Jateja nauwibamak ekí akbeyaté sezhekldane: “Mañki matshuwi saná tshate mizhokshaldikue ni mezhgakukú.”✧ Ekí akbeyatshakna nauwibamaja “nakbenamak naxatshaldixaga shakldá” jañgui, alduna ishane. Akze, Saldiñga netshi Jateki káguba shuane mokue be izhokshaka, jigaba naldazhé jiaga nalshaka alduna ishane nakldá.

¹⁸ Guatshak Jateja ekí axatshaldixa akbeyatogatshake, nauwibama somá axaldegazhákldegeñ itsék guatshak jiaga, “sakí mi somá naxaldeksakldék” jañguagába, “Jatejañki amak naxaldeksaldixaga shakldá” jañgui, jiaktú za izhonane. Ekí izhoguéñ zhinik na, Jateja “mitukuakue zũxaita zalda migiltekshaldikue niyó”✧ akbeyanamakga matshuwi sanákuetshi ajate nek guanane. ¹⁹ Aldéñki amak axatshaldixa jiaktuatogatshake, abuáke shuane jana duebaldeshiñgaba, anuñka 100 kagi itsegatoguéñ, asewá Saldaki somá axaldegazhákldegeñ zũxaitá giemi guanane.

✧ 4:16 4.16 Ga 3.7 ✧ 4:17 4.17 Gn 17.5 ✧ 4:18 4.18 Gn 15.5

Ekí tuatshak jiaga, Jateja somá axaldeksaldixa akbene za namak jañgui, abá naldakí agatsauxa alduna ishiji izhonane.

²⁰ Ekí jiaktuwi izhoguéñ, ni mitsák mozhua mozhua akldeshi “naxaldeksakldegamak ne” jañguagábaki, Jate za akldé akldénga alduna ishiji izhone. Aldéñki Jateja somá axaldeksaldixa shalda “zeñ nzhakldék” za akbeji izhogatoguéñ, ²¹ “Jatejañki nakbenamak naxaldeksaka auxaga kama axaldé shakldá” jañgui za alduna ishiji izhone. ²² Ekí alduna ishixa tuatshakna Jateja sha atshagálde jana, janshizhe tune. ²³ Ekí nauwibama “Jateja sha atshagálde jana, janshizhe tune”[☆] guashi sezhegatshak, e shalda za guashi sezhegazháne. ²⁴ Ne naséñ “Jateki Asukuá nauwiji Sáñkalda Duwe Jesú shuigueni izhgaldakshá guane shakldá” kajañguxakuañ jiaga, Jateja ekíga sha atshazháñkalde jana, janshizhe zúnatualdixa guashi sezhekldane. ²⁵ Akze, Duweki sha katshixa shalda zunesabiji shuixaldiamak aké guane. Ekí shuiguenik Jateja sha atshazháñkalde jana, janshizhe zúnatualdiamakna mokue izhgaldakshá guane nakldá.[☆]

5

Duweki Jate na señgaba zhe zúnaldokshixa

¹ Akze, Duwe Jesú namak jañgui alduna kishéñ zhinik na, Jate sha atshazháñkalde jana, janshizhe zúnatuñka. Akna nauwiji Sáñkalda Duwe zúnekuanéñ zhinik na, Ajate

[☆] **4:23** 4.23 Gn 15.6 [☆] **4:25** 4.25 Is 53.4-5

na seŋgaba zhe kalduka. ² Akze, Duwe Jesú juwí zuñgakpeshi guxá jana zuñkatshanéñ zhinik na, Jateki mitsá éegaba guañ zunañaŋgual za nuká zuñneshi na, eñkáñ za kama gúxañkalde kizhuka. Ekí noshi na, “Saldiña netshi Jateja ají muñshí zaldaba zunatuñshaldixaga shakldá” jañgui, zeñ zuñneshi jiaktuál za nogakualdixa. ³ Ekí zuñkatshaldixa shalda za zeñ itshanagábaki, nasuñ Duwe ipañañkalde shalda jibañ katuwéñ jiaga zeñ zuñneshi kizhuka. Jinake ekí zuñnegakí. Ekí jibañ tuañkaldoxaldieñ na, abá naldakí abeti izhoxa shitiyakualdixa zuñkué nak.✧ ⁴ Amak abá naldakí abeti kizhogéñ zhinik na, Jate aldéñ akldunamak kizhuka kaldé zunatualdixa. Akna “Jateja janshizhe zuñkatshaldixa zuñmene zuñkatshaldixaga shakldá” jañgui jiaktuwi za kizhuka. ⁵ Ekí janshizhe zuñkatshaldixa jiaktuañkaldogatsak, ni mitsák axesé nuxa jiaktuatoñkalde zegazhíta zuñkué. Jinake ekí zuñkualdakí. Jatejañki ají Alduna nasuñldi izhoxaldiamak zuñgenek na mitsá zunezhgajañguiñgaba izhuka zuñwashekuxa nak.

⁶ Guatshak nasuñgaba ishkualdasúñ atuwi katshekualguéñ, Duwe Jesúki sha katshixakuañ zunekualdaldiamak Jateja shuigakue jañgualguéñ niuwañki amak nauwitsaldí shuizhá guane.✧ ⁷ Akze, janshizhekue shalda shuigaxañ akegakakuega naki ni me naldakí. Azhi ezuak ska zuxaita janshizhe za izhuka shaldaki shuigaxañ

✧ 5:3 5.3 St 1.2-3 ✧ 5:6 5.6 1Pe 3.18; 1Kt 15.3

akegaka na. ⁸ Ne Saldiñga netshi Jateja aldéñ zunezhgajañguxa zunake ekí zunatuñshixa: Nasuñki sha atshiji katshekualgué jiaga, Asukuá Duwe Jesú Zunekualka nauwitsaldí shuizhá guane naldashá.✧

⁹ Ekí Asukuá Duweki abi akzuldi nauwitsaldí shuizhá guanéñ zhinik na, Jateja janshizhe, sha atshazháñkalde jana zunatuñka. Ekí ne, akldé ne míngaki, aldéñ káguba kaxañ atemajañ guiyaba tuñshaldiéñ ldiuwañ zegatshak, “ekí guiyaba tuakuek Duweki nazikualdaldixaga shakldá” muldetua zuñkué nakldá. ¹⁰ Jinake naldakí. Axañgaki Jate zuñguldiñka izhoxañkaldoguéñ, aldéñga nasuñ na mokue ishkabaldexaldiamak Asukuá nauwitsaldí shuixal gaxá guane nak.✧ Ekí ne zuneskabakuanekuañ míngaki, Duwe shuiguenik mokue izhgate, be izhukaki “auxa zegatshak guiyaba tuakuek nazikualdaldixaga shakldá” muldetua zuñkué. ¹¹ Alde shalda za zeñ itshanagába, nauwiji Sáñkalda Duwe Jesú nauwitsaldí shuanéñ zhinik na Saldiñga netshi Jateja aldéñ na muldetua zuneskabakuá guane shalda jiaga zeñ kitshanka naldashá.

Adáñ zuñkuldiyane, Duwe Jesúki zunekwane

¹² Akze, kasak zalda sigí ezumé nauwibama Adáñ sha atshiñguéñ zhinik na, káguba saná nahauxa sha atshixagaba alditshigapanane. Ekíga na, nauwibama sha atshiñguakna shuigakue agatsalguamak, saldiñga káguba sha katshixa shalda shuigakue zuñgatsé

✧ 5:8 5.8 Jñ 3.16; 1Jñ 4.10 ✧ 5:10 5.10 2Kt 5.18-20

nitshigapanane.✧ ¹³ Guatshak Jateja jian izhoxa guiyaba nauwibama Muesék zũñkabajagá nogueña jiaga, káguba sha atshijiña ashekuanane. Naldatshak guiyaba kaxaldaldazhé nalguakna, guiyabak zhinik kagatsaldi ne kawatuazhé nane. ¹⁴ Naldatshak nauwibama Adáñ zhinik nauwibama Muesé izhoguén yo, saldiña sha ajanashiji za ashekualguakna shuigakue kagatsalguamak ashuanane. Amak sha ajanashatshak, nauwibama Adáñ Jateja ezua axatshakue akbene nalgué amak axatshazhá guanamak agatsaldi sha ajanashazhá guanekue jiaga ashuizhaña guanane.✧

Guatshak nauwibama Adáñ zhinik saldiña sha atsha, shuixa nitshigapananamak, aldiwan naxaldixa nalgueki Duwe Jesú ixagabaldekldén zhinik janshizhe atsha nitshigapanane. ¹⁵ Akze, nauwibama Adáñ sha atshák ijuldune na, Jateja éegaba guaň zũnajañgua na, zhuajana agatsaldazhé. Sigí ezumé naldi, sha atshiji, ijuldunguén zhinik na, saldiña ijulduñkalde shalda shuigakuegaba zũngatsegapanane. Ekí ne akldé ne míngaki, Jate éegaba guaň zũnajañgui na, Asukuá Duwe Jesú ixagabaldekldé ezumék zhinik saldiña zũxaita zalda éegaba janshibé zũñkatshiji nitshigapanane. ¹⁶ Akze, ezumé sha atshane na, Jateja éegaba guaň zũnajañgua nañki izhguashasá sha agatsé. Ekí ezumé sha atshiñguén zhinik saldiña amak sha atshiji

✧ 5:12 5.12 Gn 3.6-19 ✧ 5:14 5.14 Gn 2.16-17; 3.11-12

katshekualdapanguakna, Jateja guiyaba tuakue zuñgatsé axazundagapanane. Amak sha atshijiñgaba katshekualdatshak jiaga, Jateki éegaba guañ zunajañgui zunekuanéñ zhinik na, sha atshazháñkalde jana, janshizhe zunatuwa jiúñgulde zunatuñshane. ¹⁷ Akze, ezuamé ijulduni, sha atshiñguéñ zhinik guana saldiñga shuigakuegaba zuñgatsaldapanane. Ekí ne akldé ne míngaki, Jate zuxaita éegaba guañ zunajañgui na axaldáñ ilzabiyakue zuñshishagábaki, zuñkabeti, sha atshazháñkalde jana, janshizhe zunatuwa jiúñgulde naldapanane. Akna mieldeki Duwe Jesú ezuamé ne zunekwane namak jañgui ipañañkaldekuañki aldéñ na saneshi abisajañ izhoshiñga zunezhokshapanane nzha.

¹⁸ Akze, nauwibama Adáñ ezuamé ijulduni, sha atshiñguéñ zhinik na, káguba saná nahauxa guiyaba tuakue agatsé axakeyaldagapanane. Ekibeñga na, Duwe Jesú ezuamé ne zunake Ajateja shuigakue jañguanalgumak axatshakue agatsahamak atshiñguéñ zhinik na, sha atshazháñkalde jana, janshizhe zunatuwa naldapanane. Ai zhinik saldiñga káguba izhoshiñga izhoxa jiúñgulde naldapanane.*

¹⁹ Akze, ezuamék Jateja atshakue akbene amak axatshazháneñ zhinik na, saldiñga sha atshixagaba nitshigapanane. Ekibeñga na jiak, ezuamék Jateja axatshakue jañguanalgumak axatshiñguéñ zhinik na, matshuuwi nekue sha atshazháne jana, janshizhe katuaka nitshigapanane.

* 5:18 5.18 1Kt 15.22

20 Guatshak káguba mitsá sha atshijiñgaba ashekue kezhgastuñshaldiamak, Jateja guiyaba jian izhoxa zuñkabajanane. Naldatshak kágubaki akldé akldéñga sha ajanashatshak, Jate zúnake zuxaita zalda akldé akldéñga éegaba guañ zúnajañgualga za izhuka. 21 Ekí zúnajañgui na, axañki sha atshája zuñsaneshi saldiñga sha katshixa nalguák shuigakuegaba zuñgatsé nitshigapananamakbeñga, Jate éegaba guañ zúnajañguxaga za zuñsaneshi, nauwiji Sáñkalda Duwe Jesú zúnekuanéñ zhinik sha atshazháñkalde jana, janshizhe zúnatuwa nitshigapanane. Ai zhinik na jékaldaxa izhoshiñga zúneshokshataná nakldá.

6

Sha katshixaki mashakue

1 Ekí nakna ¿sakí shi akldé guagakue na? Nasuñ sha katshatshak Jate éegaba guañ zúnajañguxa nakna, akldé akldéñga guañ zúnajañgualdiamak ake, ¿sha atshalga nogakue shi zuñgatsá? 2 ¡Ekíki naldazháka! Akze, ezua shuane sha atshája aksanegaksánamakbe, zuñsanegaksá guane itshanakue zuñgatsé. Akna, ¿sakí shi sha atshalga izhogakualdixa na? 3 ¿Ekí miñsúñ shi naldaka na? Duwe Jesútshi nekalde awatuñshakualdiamake, nik zúnajaukshatshake, sakí kizhuka naneki Duwe nañga shua guáñkalde jana kaldé. 4 Akze, nik zúnajaukshatshake, Duwe shuane abegatshaga e na zúnabexá guane zhuxañga kaldé kitshanka. Ekíki Jateja Asukuá shuiguenik ají kama zuxaita

nek mokue izhgaldakshanamakga, aldunake abisajañ izhogakualdiamak.✧

⁵ Guatshak Duwe Jesú shuigatshaga aldéñ na shua guáñkalde zhuxañga kaldé nake, “Aldéñki shuigueni Ajateja mokue izhgaldakshanamakga, nasuñ jiaga abisajañ zunezhokshixa shakldá” muldetua zuñkué.

⁶ Akze, ekí jiaga zuñkué: Axañgaki sha atshindana zuñzekaja za zuñsaneka kizhogue, Duwe kaldixa axaldi shuigatshaga, nasuñ jiaga sha atshiji izhoñkaldaneki shuizhá guáñkalde zhuxañga kaldé. Ekíki aldéñki sha atshák zunebesanshi na, etshi nashi naldaldazuñsáni, sha atshalga nogakue zuñgatsaldaksá gualdiamak.✧

⁷ Akbiñgaki ezua shuigatshake sha atshindana akzekaja aksanegaksánamakbe, sha atshindana zuñzeká zuñsanegaksá guane nak.✧

⁸ Kaiga zunake Duwe Jesú shuigatshaga e nañga shua guáñkalde zhuxañga kaldahakna, “E nañga abisajañ izhogakualdixa shakldá” kajañguxa.

⁹ Akna ekí zuñkué: Duweki shuiguenik Ajateja mokue izhgaldakshá guane nakna mokue shuigazhíta. Jinake naldakí. Shuixaja uldeyazháka nak.

¹⁰ Akze, Duweki átshuameña shuigatshaga, sha atshá guañkaldauxa zunesabiyaldiamak shuizhá guane. Ne kaiga zunake Jate akldé akzamakga akzukualdiamak za izhuka nakldá.

¹¹ Ekibeña na, shuane sha atshája aksanegaksánamakbe, Duwe ipanañkaldekuañki

✧ 6:4 6.4 Kls 2.12 ✧ 6:6 6.6 Ga 2.19-20; 5.24-25 ✧ 6:7 6.7 1Pe 4.1

“sha atshá zũñsanegazháldixa shakldá” itshanakue. Ne “Duwe Jesú ipanañkaldéñ zhinik na, Jate akldé akzamakga akzukui, abisajañ axazauwakualdiamak za kizhuka shakldá” itshanakue zũñgatsaldashá. ¹² Ekí nakna, abuák sha atshindana miñzeká miñsanegazháldiamak za itshanakue. Ni sha atshindana miñzegamak atshabináldi. ¹³ Ekibeñga na, mimijí abuák zalda miñkazauñkakue shanek jiba miñmeyaldiamak akegagábaki, Saldiñga netshi Jatek na miñgatsauxa miyakexaldí.✧ Akze, aldunake shuamine jana namine ne, Jatega abisajañ mimezhokshatuka nakna, mimijí abuák zalda miñkazauñkakue janshizhe, jian atshakuekgaba jiba miñmeyaldiamak ek za miyagexaldí. ¹⁴ Akze, sha atshindana miñzeká miñgubiyaksá guane nakldók. Jinake naldakí. Axaldáñ mishkualdaldiamak jian izhoxa guiyabaja guagamak atshakue miñgatsaldaksá guane. Ne Jate éegaba guañ mimajañguxaga za miñsaneshi na, sha atshindana miñzeka miñgubiyazháldiamak miñgaunexalga izhuka nak.

Jatek za axazauwakue

¹⁵ Ekí nakna Jate éegaba guañ zũnajañgui, zũnekuanéñ zhinik na, ishkualdakualdiamak guiyabaja guagamak atshakue zũñgatsaldaksá guake, ¿janshibeñga shi sha atshakualdixa na? ¡Ekí naldazháka nakldá! ¹⁶ ¿Ekí miñsúñ shi naldaka na? Maiñ sáñkalda izhgite, amak miyax-atshaldiamak aik aké miñgualdiake, etshi nashi nuxa mizhekualdaldixa. Akna mieldekueki

✧ **6:13** 6.13 Alm 12.1

sha atshák miyakexaldiák ake, shanetshi nashi nuxa mizhekualdatshakna, Jatek zunake agajué izhoshi, shuigakue miñgatsaldaldixa. Ekí ne, Jate izhogakue mimajañguxak miyakexaldiakna, ají nashi mizhekualdatshak jian, atshakuamak atshiji za mizhekualdaldixa. ¹⁷ Ne, axañgaki sha atshá miñsaneshi, aitshi nashi mizhekualguéñ, namaklde shi miñkaldiyatshak, miñgatsauxa ai shizhiyak amak axatshiji zhekualdapanamine. Ekí atshamine shalda Jatek “zeñ nzhakldék” ak-beñkuge. ¹⁸ Akze, Jateja sha atshátshi nashi za mimatshekualdaksánsha guanéñ zhinik na, jian atshátshi nashi niñkauwañki zhekualdashibiná.

¹⁹ Guatshak káguba minák aldunaldi zalda auxaga miñgajienazháka nakna, minukaldiamake nashi atshixa shalda miñmeyatokuge. Axañki abuák zalda miñkazauñkakue sha atshátshi nashi minaldaldiamak miyakeguakna, akldé akldéñga nusagatse, sha atshijiñgaba za izhominane. Ne kaiga zunake abuák zalda miñkazauñkakue jian atshátshi nashi minaldaldiamak miyakexaldí. Ekíki Jatek akldunamak ají giemikue za mizhekualdaldiamak.

²⁰ Akze, axañki sha atshátshi nashi mizhekualguéñ, jian atshakuamak atshá niñkauwañki miñsanegazhé nane. ²¹ Ekí izhoxabinoguéñ, ¿saki miñkazauwane shi mitú? Kaiga zunake ekí zhekuaminane jiwak miñzukuí. Akze, ekí atsháki shuigakue, Jatek agajué za noxa mauldeyakue. ²² Ne kaigaki Jateja sha atshátshi nashi mimezhogaksánsha guanéñ zhinik na, ají nashi niñkauwañki izhogapanamine. Ekí izhoxaki ekí miñkazauwaldixa: Ají giemikue

izhogakue mimajañguamak mizhekualdaldieñ, aldén nugeñka izhoshiña mimezhokshaldieñka mimauldeyaldixa. ✧ ²³ Akze, mieldeki sha atshál za izhoxaldiák, ilzabiji mual shuigakue, Jatek agajué nogakue agatsaldataná. Ekí ne, Saldiña netshi Jateki éegaba guañ zúnajañguéñ zhinik na, mieldejañki Asukuá nauwiji Sáñkalda Duwe Jesú Zúnekualka ipanatshak, aldén nugeñka izhoshiña izhokshataná nzha.

7

Duwe Jesútshi nekalde

¹ Gajakue, guiyaba jian izhoxa miñkuekuañ, ¿ekí miñsúñ shi na? Guiyabaki be kaldogéñ za na zúñsanegaka niuwi axaldé. ² Ekibé na, ezua munzhija asewá beñga nogeñgaki, e za axaldaldi izhogakue agatseka. Nanaldixa ishugatshak zúnake, guiyaba e za axaldaldakue guakaja aksanegaka niuwi axaldaldaksá guxa. ³ Akna munzhi asewá ishugagá noxaldieña axautshi guxa gualdiák guashiñki, aiki asewá naldagálde na askuildeshi atshixa akuaka. Ne asewá ishuá naldaldiák, guiyaba ekí guakaja aksanegaksánka nak axautshi gugaka. Amak gugatshak, aiki asewá naldagálde na askuildeshi atshane naldazhaldixa.

⁴ Gajakue, ekíga na axañgaki guiyaba za zúñsaneka kaldalgué, Duwe Jesú shugatshaga e nañga shua guañkalde zhuxañga kaldé. Ai zhinik na, guiyaba za zúñsanegaksánka nak axautshitshi nekldazúnaka. Akna, Duwe shuane

✧ 6:22 6.21-22 Pr 12.28

nalgué mokue izhgate netshi kaldahakna, e za zuñsaneka.✧ Ekíki Jate zunajañguamak jian kizhogéñ zhinik na, e za akldé akzamakga akzukuakualdiamak. ⁵ Axañki sha atshindana zuñzeka za zuñsaneshi izhoxañkaldoguéñ na, guiyaba jian izhogakue zuñwashegatshak míngaki akldé akldénga sha atshindana zuñzukuxa nane. Ekí zuñzukui kutám za katshiñguakna shua guáñkalde jana, Jatek agajué izhoñkaldane. ⁶ Ne kaiga zunake Duwe shuigatshaga, e nañga shua zhuxañga guáñkalde nak, guiyaba za zuñsanegaksá guane. Akze, axañki guiyaba sezhekldeja Jatek axazauwakue zuñmeyatshak, egaba “atshakue nagatsahák sha atshikú” zuñneshi za amak katshixa nañkalde. Ne, kaiga zunake Jatetshi Aldunaga Jatek axazaundana zuñzukui, zuñgaunegatshakna, aldunaxa zhinik abisajañ kaxazauñka naldashá.

Sha atshindana zuñzeká na kaukshakue

⁷ Ekí guiyaba jian izhoxaja sha atshindana zuñzukuxa miñmeyaldatshake, ¿guiyabaki shane ska mijañgualdí? ¡Ekíki naldazháka! Akze, sha atshaldatshak guiyabaja guana “aiki sha atsha nakldá” nakwashekuakí guashiñki, naksúñ naldaka. Ekíga na, “axautshitshi numa mijí naldakue jañguasúñze nakldá”✧ nakwashekuakí guashiñki ake, aiki sha atshiji ne nakualdazháka nane. ⁸ Naldatshak guiyaba atsha nexaldixaja ekí atshasé guagatshak míngaki, sha atshájañki

✧ 7:4 7.4 Alm 6.3-11 ✧ 7:7 7.7 Ex 20.17; Dt 5.21

akldé akldēnga axautshitshi numa nají naldakuegaba nakzukuapanane. Ne guiyabaja ji atshasúñze zuñmeyakí guashiñki, guagazhámak sha atshindana zuñzukuazháka naldashá.⁹ Axañgaki guiyabaja sakí guaká nakualdakiñga nalgukueñki ijanagába, janshibé izhokuge nane. Ne guiyaba atsha nexaldixaja sakí jian izhogakue guaká nukaldatshak zunake, ake, sha atshikuge ne nakldegatshakna, Jatek agajué izhokugé, shuigakue nagatsé jiaga nakldék guane.¹⁰ Akze, guiyaba amak axatshikugéñ zhinik Jate nezhokshiñga nezhokshaldixa jañguge nane ne, aija míngaki Jatek agajué izhokuge nakldekshá guane atunuge.¹¹ Akze, sha atshindana nakzekaja “guiyaba atsha nexaldixa amak atshaldatshakna izhoshiñga nezhokshaldixa” naldagálde nuxa jian nakzukuatshak, ai guiyabak zhinikga Jatek agajué nezhokshá guane.✧

¹² Guatshak Jateja naldi nauwibamak guiyaba zuñkabajane nak janshizhe, ni nauwa shane axaldaldazhé. Ekíga na, guiyaba atsha nexaldixaki janshizhe, atshakuamak za zuñsaneka naldashá.✧ ¹³ Guiyaba ekí janshizhe naldatshake, ¿ejie shi Jatek agajué nezhokshaka na? Ne guiyaba aldēñgabaki Jatek agajué zunezhokshazháka. Akze, guiyaba atsha nexaldixa janshizheja ji atshasé nakbeyatshak akldé akldēnga ai atshindana nakzegéñ zhinik guana, sha atshaldatshak Jatek agajué izhokuge. Ekíki guiyabak zhinik na sha atsháki “shane

giemi ne nakbatú” nezhgastuñshaldiamak.

¹⁴ Akze, guiyabaki Jatejaña ají Aldunak zhinik nauwibamak zũñkabajanane zũñkué. Ekí ne, nas káguba gata nuxa naugakna sha atshindana nakzeká naksanegéñ zhinik na, aitshi nashi nuxa izhokuge. ¹⁵ Akna nas atshikuge “sakíga ni ekí atshikú” nagajienakí. Akze, ji jian ne atshaldikue jañgualdatshak jiaga, amak atshagábaki, shane naguldiji atshasúñ nakzeká niñkauwañki atshikuge.✧ ¹⁶ Ekí atshasúñ nakzeká atshaldatshakna, “Jatetshi guiyabaki janshizhe, namaklde ne nakbatú” nakldeka. ¹⁷ Ekí atshasúñ nakzeká atshaldatshakna, nas axaldáñ atshakí naldaldatshak, sha atshindana nakzeká nasldi izhukaga guana ekí natshishixa. ¹⁸ Akze, sha atshindana nakzeka izhokugakna, nají gatake ni ji janshizhe naxaldaldazhé ilzütunuge. Jinake naldakí. Naski janshizhe atshindana nakzegatshak jiaga, amak atshazhánaka nak. ¹⁹ Akze, janshizhegaba atshindana nakzegatshak jiaga, amak atshagábaki, atshasúñ nakzeká shane niñkauwañki atshál izhokuge. ²⁰ Ekí sha atshasúñ nakzeká atshaldatshakna, nas axaldáñ atshakí naldaldatshak, sha atshindana nakzeká nasldi izhukaga guana ekí natshishixa nakldá.

²¹ Ekí nakna janshizhe atshindana nakzegatshak guana, sha atshindana nakzekája atshahaldikuamak nagitamakuxa ne ilzütuñkuge.

²² Akze, aldunaxa abisajañ kukanugéñ zhinik na, Jatetshi guiyaba muldetua naklduní axatshindana nakzeka. ²³ Naldatshak jiak, ezua kamaki gatak naksanegatshak aldunake jian izhokldana

✧ 7:15 7.15 Ga 5.17

nakzeká kaugakshiji nagitamakuxa. Ejié kamaki nagubiji, sha natshishatshake sha atshátshi nashi nuxa nezhokshixa.

²⁴ Akna ekí iljankuge: “Wau wau wau, nas sha atshindana nakzeká Jatek agajué nezhokshazháldiamake, ¿meja aik nebesanshaldixa ne?” ²⁵ Naldatshak nauwíj Sáñkalda Duwe Jesúki zunekuanéñ zhinik na au shane zũsanekak zũnebesansha guane nakna, Jatek “zeñ nzhakldék” akbeji ni izhokú.

Akna nasga nají aldunake Jatetshi guiyabaja guagamak izhokldana nakzegatshak, jiaak sha atshindana nakzekája nagubiji, naksanexalga nuka nakldá.

8

Jatetshi Alduna zũsanegamak izhogakue

¹ Guatshak ekí sha atshiji kizhogué jiaga, Duwe Jesú zũnekualdi ají zũnaldekshanéñ zhinik na, Jateja ni mitsák guiyaba tuakue zũngatsé axazundagazhíta nakldá. [Akze, sha atshindana zũñzeká zũsanegamak izhogagába, Jatetshi Alduna zũsanegamak zũnake kizhukakuañ.]

² Akze, Duwe Jesú namak jañgui kipanatshakna, Jatetshi Alduna abisajañ zũnakukshaneki sha atshindana zũñzeká za zũsaneka nanek zũnebesanshá. Ai zhinik na, aldunaldi shua gakuxá jana Jatek agajué izhogakue jiaga zũngatsaldaksá guane nakldá.

³ Guatshak guiyabaja guagamak izhogakualdiamak kama kilshatshak jiaga, sha atshindana zũñzekága zũngubiji, amak atshazhánazũnaka. Ai zhinik na guiyabaga sha atshindana

zuñzekák zunebesanshazháka nalgué, Jate zúnake amak zuñkatshá. Akze, Asukuá giemi kagik gagatshak nauwijanameña abuák sha atshindana akzegaka kukane nalgué, aija agubiyazháne. Akze, Jateja sha atsha shalda zunesabiyaldiamake Asukuá shuixal gagatshak, eñki sha katshixa shalda nauwitsaldí agatsé axezhashi guiyaba tuñshá. Ai zhinik na, shanek zunebesanshá guane. ⁴ Ekíki ají guiyabaja jian izhogakue guagamak izhonazúnaka naldakualdiamak. Akze, nasuñ sha atshindana zuñzeká zuñsanegamak izhogagába, Jatetshi Alduna zuñsanegamak zúnake kizhuka nakldá.

⁵ Guatshak mieldekie sha atshindana kakzekája kaksanegamak ashekualdatshak, sha atshindana kakzeká za alduna ikauwi izhukakue.✧ Ne mieldekie Jatetshi Aldunaja kaksanegamak izhukakue zúnake “Jatetshi Aldunak akldunamak izhoxaldikue shakldá” za alduna ikauwi izhukakue. ⁶ Akze, mieldekieki sha atshindana kakzeka za ijaná ashekualdaldiák, shua guxá jana Jatek agajué za izhogatanákue. Ekí ne, mieldekie Jatetshi Aldunaja kaksanexaldiamak za ijaná ashekualdaldiák zúnake, aldunaxa señgaba kakzeshi, abisajañ izhoshiña kezshokshataná nakldá.✧ ⁷ Mieldekieki sha atshindana akzeká za alduna ikauwi ashekualdaldiák, Jate kaguldiji za izhukakue. Akna Jateja guiyaba jian izhoxa zuñkabajaneja guagamak atshakue ajañguakí, ni amak ajanashazhákakue. ⁸ Ai zhinik na, sha atshindana kakzekája kaksanegamak

✧ **8:5** 8.5 Alm 7.14-25 ✧ **8:6** 8.6 Ga 5.16-25; 6.8

izhukakueki Jatek akldunamak izhogazhákakue nakldá.

⁹ Ne nasuñki sha atshindana zuñzekája zuñsaneklde izhogakue zuñgatsaldaksá guane, Jatetshi Alduna zuñsanegamak izhonazunaka. Akze, Jatetshi Aldunaki nasuñldi izhogák, e zuñsanegamak na izhonazunaka. Guatshak mieldejañki ai Alduna Duwe Jesúja zuñgene ipanazháneki Duwetshi negazháne nakldá.

¹⁰ Guatshak nasuñki sha katshixa nakna, nauwiji abuáke shuigakualdixaga. Ne Duwe kipanatshak aldéñki nasuñldi izhogatshakna, Jateja sha atshazháñkalde jana, janshizhe zunatuweñ zhinik na, aldunaxa zunake abisajañ be izhogakualdixa.✧ ¹¹ Akze, Jateja Asukuá Duwe Jesú shuiguenik mokue izhgaldakshane. Akna ají Alduna nasuñldi izhogatshak, eñkáñ zhinik aldéñ Asukuá izhgaldakshanamakbeñga, shuigakualdinik abuá jiaga abisajañ be zunezhokshaldixaga nzha.✧

¹² Ekí nakna, gajakue, Jatetshi Alduna zuñsanegamak za izhogakue zuñgatsakna, sha atshindana zuñzeká zuna zuñsanegamak izhogakue zuñgatsaldakí giemi nakldá. ¹³ Azhi sha atshindana miñzekája miñsanegamak mizhekualdaldiák zunake, shua miñguxá jana, Jatek agajué za mizhekualdataná. Naldatshak Jatetshi Aldunak zhinik na sha atshindana miñzegamak izhoxa majiñga, maja miñgualdiák zunake, Jateja izhoshiñga mimezhokshataná nzha.

✧ **8:10** 8.10 Ga 2.19-20; Ep 3.17 ✧ **8:11** 8.11 1Kt 3.16

14 Akze, Jatetshi Alduna za zuñsaneka kaldekuañki Jatetshi sukuakue giemi kaldé nakldá. 15 Jinake ekí zuñkualdaka naldakí. Jateja ají Alduna zuñgegats Shak, sáñkaldaja ají nashi zhe akzukuamakbe aldéñ zhe zuñzukualdiamak zuñgegasháne. Ne, ají Alduna zuñgegats Shak ají sukuakue giemi zunaldekshane. Akna eñkáñ zhinik nasuñ Saldiñga netshi Jatega, “Abba,* Najaté” kaxaldeka.✧ 16 Akze, nauwíj aldunaxaki “Jatetshi sukua sha nakú” zuñnegamakga Jatetshi Aldunaja jiaga zuñnekshixa nakldá. 17 Ekí Jatetshi sukuakue giemi kaldahakna, Jateja Asukuá Duwe Jesú bieni agenamakga zuñgeshi, janshizhe zuñkatshaldixaga. Ne amak zuñkatshagá nogeñgaki, Duwe guiyaba tuatonamakga tuakue zuñgatsé. Ekíki Duwe jékaldaxa muñshí zeñka izhogamakbeñga, e na izhogakualdiamak.✧

Niuwizhíne muñshí zeñka izhogakualdixa

18 Guatshak jai kizhogeñgaki guiyaba tuakue zuñgatsaldatshak, ai za ijaná nogakue zuñgatsaldazhé tuñkuge. Ekí ne, izhguashasá akzeki niuwizhíne Jateja zuxaita zalda muñshí zeñka za zunezhokshaldixa nakldá.✧ 19 Akna Jateja jika zhekuauxa gauwanekueja Jatetshi sukua nekaldekuañki saldiñgak mu agisekualdixa ldiuwañ “¿mitsák zexaldixa ne?” ajañgui jiyagatuwiñgaba zhekuekue.

* **8:15** 8.15 “Abba”ki ebeldeyuk ezua sukuaja ajate muldetua izhgajañguxa axaldegakldegamak. ✧ **8:15** 8.15 Mlk 14.36; Ga 4.6 ✧ **8:17** 8.15-17 Ep 1.11; Ga 4.5-7 ✧ **8:18** 8.18 2Kt 4.17

20 Akze, Jatejañki saldiñga jika gauwatshak sakí naldaldixa janaktunalguauxabé gauwane nalgué, amak eñka akldañkagáñga nusaldék.✧ Ekí nusaldegatshak gauwanekuegaba ishkiyaldusaldexaldixa ajañguazháne ne, Jatejañga na jañguanamak nusaldexaldiamak ibesá. Ai zhinik saldiñgaja ekí jañgui jiaktualdiamak: 21 Jika gauwanauxa nusaldekldekue nanaldixa jiaga, Jateja nusaldexak zhinik kezhokshaksánshi, ají sukuakue janshizhe kaxatshiji, muñshí zeñka kezhokshaldiamakbeñga kezhokshaldixa ajañgui jiyagatuwi ashekualdaldiamak.

22 Ne amak kaxatshagá nogeñgaki, Jateja gauwanauxa nekue munzhi somája mugatogéñ ishkauldá noshi, “mijá somá naxaldieñ zegakuéñ” jañgui jiaktuamakbe, Jateja janshizhe kaxatshaldieñ ldiuwañ “mijá amak zuñkatshakuéñ” kaiga yo jiyagatuwi ashekue.

23 Ekueja za ekí jiaktuatogakí. Ne nasuñ jiaga ishkauldá noshi, “Jateja ají sukua giemi zunezhokshi na, auxaga zeñ zalda zuñkatshaldixa ldiuwañ mijá shi zeshí” jañgui, jiaktuwi katshekue. Atshakna, nauwiji abuáki, abuá abisa ni mitsák shuigazhítak yushaldixa. Amak jiaktuañkaldogéñ, Jateja ekí zuñmenamak zuñkatshaldixaga ne zunatuñshaldiamak na, axáñ misha ají Aldunaki zuñgé guane nakldók.✧ 24 Akze, Jate zunekuanéñ zhinik na, aldéñga janshizhe zuñkatshaldixa zuñmenane “amak zuñkatshaldixaga

✧ 8:20 8.20 Gn 3.17-19 ✧ 8:23 8.23 2Kt 5.2-4; Plp 3.21

shakldá” jañgui, jiaktuwi kizhuka. Ne ekí jiaktuañkaldogatshak au zũñkatshá guane guashiñki, jiaktuakue zũñgatsaldaksá guane naldatãñkaldaldé. Akze, ezuaja jika ipaná guane ¿“ipanaldikuega shakldá” jañgui jiaktualga shi nogaka na? ²⁵ Ne, janshizhe zũñkatshaldixa zũñmenane jiaktuañkalduka zũñkatshagá nogeñgaki, “amak zũñkatshaldixaga shakldá” jañgui, abá naldakí abeti jiaktuál kizhuka naldashá.

²⁶ Ekibeñga na, kama zũñkaldaldakí noxaldiéñ Jatetshi Aldunaki zũñgauneka. Nasũñ Jate axazguagakue zũñgatsahamak zũñwashegakí naldaldiák, ají Aldunaja zũnake axazguagakualdiamak zũñgaunexalga nuka. Azhi nauwijí múldigabak me Jate auxaga axazguageña zũñzaldakí naldaldiake, ají Aldunaga na nauwijí múldigabak naldakí nasũñ shalda Jate agakuañneka. ²⁷ Akze, Jateja zũnake aldunaldi zũñnegatogauxaga akué nakna, ají Aldunaja nauwishaldá agakuañnegatuka jiaga auxaga akué. Jinake naldakí. Ají Aldunajañki Jate zũnajañguamakga ají nekaldekue shaldaki zũnakbeñka nak.

Jate, Duwe nañga zũnajañguxa nak ubiyakualdixa

²⁸ Guatshak nasũñ Jate kizhgajañguxake, ajígaba naldakualdixa janazũñtunamak zũnezhgakuxanekuañki sakígaba zũñgatsegatukaki Jateja janshizheldi zũñkazauwaldiamak saldiñga zũñkabezhguxa zũñkué. ²⁹ Akze, Jate zũnekualdaldixakuañki

axañağa zhinik akuega kaldalguakna, atshaga Asukuá Duwe Jesú janamé naldakualdiamak jiaga zunezhgakuxanane. Ekíki Asukuá Duweki kasak zalda Nauwituwé akaldak akzé, aldéñ ipañañkaldekuañki akaldeni zalda matshuwi katshekualdaldiamak.✧ ³⁰ Akze, Jateja ekíga axañağa zhinik Asukuá janamé naldakualdiamak zunezhgakuxananekuañki, aldéñga ají giemi naldakualdiamak zuneskuldák. Ekí zuneskuldakldekuañki sha atshazháñkalde jana, janshizhe zúnatú guane. Ekí janshizhe zúnatuñkakuañki, niuwizhíne jékaldaxa muñshí zeñka zunezhokshaldixa zunaldekshane nakldá.

³¹ Ekígaba zũñkatshixa katuatshak míñgaki, ¿ji akldé guagakue naldaldixa sha? Saldiñga netshi Jateki nasũñ nañga izhogakna, ¿me shi kauzũñshiji zũñgubiyaka na?✧

³² Akze, Jateja Asukuá giemi nalgué jiaga, iyakbegasũñ akzegagábaki, saldiñga káguba tsaldi shuixal kagik gaxá. Ekí Asukuá zũñgegatshakna, saldiñga zũñgajueshkákue ¿sakí shi éegaba zũñgegazháldixa na?✧

³³ Akze, Jate zunezhgakuxananekuañki aldéñga sha atshazháñkalde jana, janshizhe zúnatú guane nakna, ¿me shi sha katshixá shalda zũñgatsaldalga nuká axazũndagaka na?

³⁴ Ekíga na, Duwe Jesúki nauwitsaldí shuizhá guane. Ai zhinik jiaga, mokue izhgaldaguenik Jate sanegatogeñka jibatshaldi mual akldé akzeñka izhoxalga nogák, Ajatek nauwitsaldí

✧ **8:29** 8.29 2Kt 3.18; Ga 4.19; Plp 3.10 ✧ **8:31** 8.31 Sal 118.6

✧ **8:32** 8.32 Alm 5.8-10

agakuañnexal nuka nakna, ¿me shi guiyaba tuakue zuñgatsaldalga nuká axazundagaka na?

³⁵ Akze, Duwe Jesúki ekí zúnajañgui izhogakna, ni me, ni jiyája zúnajañguaksánsha akzegazháka nakldá. Akna sakígaba zuñgatsegatshak jiaga, zúnajañguaksá guazhíta. Jibañ tuwi azhi kaxa zuñgatsegatoxaldiéñ jiaga zúnajañgualga noxaldixa. Aldéñ shalda sha zúnakuí akuatoxaldiéñ jiaga zúnajañgualga. Gakue, azhi zhakuá auxaga zuñkaldaldakí naldaldiéñ jiaga zúnajañgualga. Naki zúnakuaxabaté zúnakuatoxaldiéñ jiaga zúnajañgualga. Azhi amak zúnakuaxa guatshak jiaga, zúnajañgualga izhoná. ³⁶ Akze, Dabíja Jatek akbeyatshak sezhekldamak ekí zuñgisalka:

“Jate, mijí nekaldéñ zhinik na, niuwi akbaja naldakí naki zúnakuashi zúnakuí za kizhuka. Jubeju akuagamakbé nuxa zúnakuaxaldixa za ajañgui ashekue nakldá.”✧

³⁷ Ekí sakígaba zuñgatsegatogéñ jiaga, Duwe Jesúki zúnajañguiñgaba izhogéñ zhinik ubiyakualdiamak zuñgauneshi izhogakna, muldetua zuxaitá zalda kaubixakue kaldé. ³⁸⁻³⁹ Guatshak Saldiñga netshi Jateja Asukuá nauwiji Sáñkalda Duwe Jesú nauwitsaldí shuixal gagatshak, mitsá zúnajañguxa zúnatuñshá guane. Ekí zúneshgajañgui izhogakna, “ni mitsák zúnajañguaksá guazhíta, ni zuñgajué izhogazhíta shakldá” muldetua nakualdi nogatokuge. Aldéñki kaiga zúnajañguamakbeñga niuwizhíne

jiaga zúnajañguiña, zúnajañguaksá guazhíta. Akna akldé kagik kizhoxaldiák, azhi shuizha guakualdiák jiaga, amak zúnajañgualga za izhoná. Akze, ni jítshi kama me Jate zúnajañguaksánaldiamak atshazháka nak, ni jisétshi aldunakue, ni Jateja guaklde uldeñkakue, ni mateldi zalda sanék gua niuwi axaldekue, ni kagi sükldi sanék gua niuwi axaldekue jiaga, Jate zúnajañguaksánsha akzegaka naldakí. Ni saldiña Jateja gauwanekuega, ni jiyája jiaga zúnajañguaksánsha akzegaka naldakí nakldá.

9

Jateja juldiú saná kezhgakuxanane

¹ Guatshak naski Duwe Jesútshi neklduge nakna, naldagálde miñmeya naldakí namak miñmeyaldikueki, nají aldunaxa “namak sha miñmeyatokú” nakldegamakga Jatetshi Aldunaja nakldekshixa. ² Naski nakjuizha naldakí nasaná juldiúkue shalda zuxaita zalda ijani, nakzexal za ni izhokú. ³ Ekí nakzeshi na, nasánakue Duwe namak ajañgualdiamak kagaunekldaka guashiñki, nasga kauwitsaldí guiyaba tu za nogakueñka, Duwe Jesús agajué izhonaka nzhakldék. ⁴ Akze, nasaná Isayélkueki Saldiña netshi Jateja ají sukua giemikue naldaldiamak izhgakuxanane nalguakna,✧ aldéñ naldiña akaldak akaldak akzé ne katuñshi muñshí zalda izhañkashatonane. Ekuega na, aldéñ na ishkualdi izhoxa jiúñgulde

✧ 9:4 9.4 Ex 4.22; Os 11.1

kagenane. Guiyaba jian izhoxa kaxabajanane, eñkáñ zhinik sakí aldéñ axazguagakue, akldé akzamakga akzukuakue shizhatiyane. Aldéñ naldiñga matshuwi janshizhe kaxatshaldixa, ezua kalkualdal kagakaxaldixa jiaga kakbenane. ⁵ Akze, Jateja juldiú sanákue naldapanaldiamake nauwibamakue* izhgakuxanekue. Ekíga na, Jateja ezua zunekualdal gaxaldixa guakldanamak káguba kukaldiamak gagatshak, juldiú sanága kukanane. Naldatshak Duwe Jesúki Jate naldiñga izhogakna, aldéñga saldiñga nahauxa aksuikualdi aksaneka. Ekí izhogakna e akldé akzamakga akzukui zañga kuizizhoshí. Ekíga shi naldí.

⁶ Ekí guaxaldatshake Jateja nasanákie zeñ kajañgualdixa kakbenane[†] amak kaxatshazhá guane guashiñki guagakí. Jinake naldakí. Jateja juldiú saná Isayélkue ajíkue naldakualdiamak zunezhgakuxane, egabá ai saná kukshi za kukatshak ají giemikue katuazhé nak. ⁷ Amakbeñga na, nauwibama Abaldahám atukuakue gatak kukatshak nuxa Jateja ni ají giemikue, ni nauwibamatshi atukua katuazhé. Ekí ne, Jateja nauwibamak: “Misukuá Isák zhinik za mitukuakue iltekshaldikue nakldá” akbeyanane.✧ ⁸ Jateja ekí guagatshake ekí guashi guaklde. Saldiñga nauwibama Abaldahám^{tshi} atukua

* **9:5** 9.5 “patriarcas” Aikueki Abaldahám, Isák, Jakóp zhinik Jateja juldiú saná naldapanaldiamak izhgakuxanane. † **9:6** 9.6 Alm 2.28-29. Jateja juldiúkue kakbenaneki ezua kekualdaldixa gaxaldixa. Ne amak Duwe Jesú kekualdal kagakagatshak matshuwi nekueja namak ajañguasúñ kakzeklde. ✧ **9:7** 9.7 Gn 21.12

kukanéñ me Jateja ají sukua giemikue kat-uagábaki, mieldeki nauwibamak sakí axatshaldixa akbenek zhinik kukane za na nauwibatshí atukua giemikue katuñka. ‡ 9 Akze, ekí axatshaldixa akbenane: “Kaiga zhinik kagezua zegatshak miñkabizhaldatshake, misewá Saldaki somá sigí sukue axaldék guane naldaldixa niyó.” §

10 Atshak za Jateja ekí izhgakuka zunatuñshagábaki, aldiwan ekí jiaga zunatuñshá: Nauwibama Isák asewá Aldebeka na sigí sukue shipa askuí jate kukane. 11-12 Ne shipakue kukagá nogueñga jian azhi shane ajanashagá nogueñga jiaga, Jateja ajabak ekí akbene: “Misukuá kasak zaldaja aldani axazauwaldixa niyó.”* Jinak ekí akbeyazhá. Saldiñga netshi Jateki kasakga zhinik mieldekie kezhgakuxaldixa janaktunamak za izhgakuka ne awatualdiamak. Akze, Jateja káguba sakí atshéñ zhinik kezhgakugazhé ne, aldéñgabaga kezhgakuxaldixa janaktunamak nuxa kezhgakuka nakldá. 13 Ai shaldaga na Jatetshi múldigabak ekí sezheklde: “Jakóp akldé izhgajañguge, Esahú zunake aguáñ izhgajañguge nzha.” ✧

14 Akna Jateja aldéñ janaktunamak

‡ 9:8 9.8 Jateja nauwibamak ezua somá agexaldixa akbenal-guamak asukuá Isák kuká. E zhinik za na atukua giemikue naldapanane. § 9:9 9.9 Gn 18.10,14. Jateja nauwibama ekí akbeyatshak asewá Saldaki somá axaldegahámakga axaldegaksá guane nogueñ ekí axaldexaldixa akbene. * 9:11-12 9.11-12 Gn 25.23. Shipakue kasak zalda Esahú, galdeni neki Jakóp. ✧ 9:13 9.13 Mal 1.2-3

za izhgakugéñ zhinik na, ¿atshakue agatsaldazhámak atshixa shi guagakualdixa na? ¡Naldagálde, aldéñki ekí naldazhé nakldá! ¹⁵ Akze, Jateja nauwibama Muesék ekí akbene sezheklde: “Nas na mieldekueki ‘guañ ni kajañgualdikú’ nakldexaldiake, amak guañ kajañgualdikue nzha.”✧ ¹⁶ Akna kágubakue Jateja guañ kajañgui kezhgakuxaldiamak izhajani, kama izhalshatshak jiaga, Jateja kezhgakuxane naldazháka. Ne aldéñgabaga na guañ kajañguéñ zhinik za na kezhgakuka nakldá. ¹⁷ Ai shaldaga na, Jateja ají múldigabak Ejiptu zalda sáñkaldak ekí akbene sezheklde: “Jinake sáñkalda mitenuge naldakí. Ma miguldiñkugéñ zhinik na, naski guagasá kama naxaldé awatuñshi, káguba zhekuauxa nashaldá aldukshaldikuamak.”✧ ¹⁸ Ekí nakna, Jatejaña mieldekueki guañ kajañgualdixa izhgakukakue amak guañ kajañguxakue. Akze, mieldekueki aldunaxa kuamakualdixa izhgakukakue amak kezhokshixa nakldá.

¹⁹ Ekí minukatshak ezuake ekí nakbeminaka: “Ake, tukí nake, ¿sakí zhinik shi Jate amak atshakí kaldé shalda zúñgatsé zúnatuaka na? Aldéñga ekí izhogakualdixa zúnajañguane nak, ekí za izhonazúnaka naldashá.” ²⁰ Ekí nakbenake ekí akiyonaka. Mañki káguba nuxa maldé ne, ¿sakí zhinik shi Saldiñga netshi Jate zúnakauwane atshatuka ne mikldunazhé guakbildaka na? Azhi muksú ekí negaka guashiñki, “¿jinak shi ekí nagatsé nuxa maldakáu?” gauwanek axaldegakue agatsaldazháka

naldashá.✧ ²¹ Akze, muksú gauwaja ai tiuwikga mozhua muksú gauwaka, ezuañki jiba akldé akzék jiba agabeyaldixa, ezuañki jiba aguañ akzék agabeyaldixa gauwaka niuwi axaldé naldashá.✧

²² Ekibeñga guana, Saldiñga netshi Jateja míñgaki jañguamak káguba axatshaka. Akna anuñkaki sha ajanashatshak, Jatejañki ají kama katuñshaldiamak na kaxañ atemajañ guiyaba katuñshindana akzegatshak jiaga, atemajañ abeti na ubañgaki guiyaba katuñshazháne. Akze, ekueki sha ajanashiji za ashekuéñ na guiyaba tu za nogakueñka kakaxaldixa janaktú guanekue. ²³ Jinak ekí abetane

naldakí. Nasañ guañ zúnajañgualdiamak zúnezhgakuxanekuañki aldéñga guagasá, janshizhe zúñkatshaldixa ne zúnatuñshaldixa nak. Akze, jékaldaxa muñshí zeñka izhoshiñga zúnezhokshaldiamak axañga janazuñtú guanekue. ²⁴ Ekí zúnezhgakuxanekuañ

anuñkaki nasaná juldiúkie, anuñka zúnake axautshi sanákue juizhi ekí zúnezhgakuxane.

²⁵ Ai shaldaga na, Jateja guagatshak Oseyaja ekí gauwane:

“Káguba nají naldaldixa kezhgagugazhánugekue ne, ‘najíkuega nakldá’ kakuaxaldikue.

Ekíga na, kezhgajañguazhánugekue ne, ‘muldetua kezhgajañgugekue nakldá’ kakuaxaldikue.”✧

✧ **9:20** 9.20 Is 29.16; 45.9 ✧ **9:21** 9.21 Jer 18.4-6 ✧ **9:25** 9.25 Os 2.23; 1Pe 2.10

26 “Akze, káguba ‘nají naldabínekue nibiná’ guakldanugéñ zaldakuega na ‘Jate izhoshiña izhukatshi sukua giemikue na aldá’ kakuaxaldixa nzha.”✧

27 Guatshak Isaiyaja juldiú saná shaldaki ekí guashi sezhekde:

“Isayélkue níbuni zexhaxa uwí izáatasa zhekua-makbé ashekualdaldíak, anuñka nekue za iyakual-daldixakue.

28 Jinake naldakí. Saldiña netshi Sáñkaldaja axaketenamak kagik ashekuauxa sha atshixakue ubaña guiyaba katuñshaldixa nak.”✧

29 Ai shaldaga na Isaiyaja ekí axaña gauwanane:

“Saldiña netshi Sáñkalda aldéñ za saldiña aksuikue guañ zunajañguazhá guanaldíñki, nauwitukua naldazhá guatalgué.

Akze, mauzeña kuíbuldu Sulduma, Gumulda zaldakue muldetua nuk kakldañgashanamakbé zunakldañgashatalgué naldashá.”✧

Juldiúkueja Duwe namak ajañguazhékue

30 Ekí nakna, ¿sakí shi akldé guagakualdixa na? Juldiú saná naldagáldekueki Jateja sha ajanashagálde jana, janshizhe katualdiamak aldiyakí aldoguéñ jiaga, anuñkaki Duwe Jesú alduna iyashatshak zhinik na, Jateja ekí janshizhe katune. 31 Ne nasaná Isayélkueja niñkauwañki,

✧ 9:26 9.26 Os 1.10 ✧ 9:28 9.27-28 Is 10.22-23 ✧ 9:29 9.29 Is 1.9

Jateja guiyaba kaxabajanane amak ajanashatshak sha ajanashagálde jana, janshizhe katualdiamak aldijiñgaba ashekualdatshak jiaga, Jateja janshizhe katuazhá guane. ³² Jinake ekí katuazháne naldakí. Kauwizhéñgaba ajanashéñ zhinik za na izhakualdaka ajañgui kama izhalshiñguakna, Jateja Asukuá éegaba zunekualdal gaxane niñkauwañki alduna iyashazhá. Akna ezua jagi jiúñguldak izhuka kágubak akbinamak, Duwe namak jañguasúñ kakzeguakna Jatetshi jiúñguldak zhinik iyajuldú akuane. ³³ Ai shaldaga ekí sezhekldde:

“Naski ezua jagi† jana ne Siyóñ‡ izhaxaldikue.

Guanaldikue aldeyéñ jagi izhuka kágubak akbini peñguamakbé, anuñkajañki ai jagi jana ne iyapanasúñ kakzegakna, nají jiúñguldak zhinik iyajuldunaldixa.

Ne mieldekuejañki e namak ajañgui, alduna iyashanaldixakue zúnake,
ni mitsák axesé nuxa alduna iyashiji izhonekue zegazhíta nzha.”✧

10

¹ Gajakue, nas nagatsauxa Saldiñga netshi Jateja nasaná Isayélkue kalkualdaldiamak kajañgui na, ek kakbejiñgaba izhokuge.

² Ekue shalda ekí namak guakldaka. Kauwizhéñki zúxaitsha Jate za aldijiñgaba ashekualdatshak jiaga, aldéñ sakí niyakue kajañguxa kaksúñze. ³ Akze, kauwizhéñki

† 9:33 9.33 “Jagi” guagatshak Duwe Jesú shaldaga guashi.

‡ 9:33 9.33 Siyóñki Jeldusaldéñga. ✧ 9:33 9.33 Is 8.14; 28.16

Jateja sha atshagálde jana, janshizhe zúnatualdixa jiúñgulde janazuñgaktune muldetua kaksúñzaldi iyapanazhá guane. Ne kauwizhéñgabaga guiyabaja guagamak ajanashéñ zhinik Jateja janshizhe katualdiamak ajañgui, ai za aldiñkakue.✧ ⁴ Naldatshak, Jatejañki Asukuá zúnekualdal gaxanéñ zhinik na, sha atshazháñkalde jana, janshizhe zúnatualdiamake, guiyabaja guagamak atshakue zuñgatsaldaksá guane. Ekíki mieldekueki Asukuá Duwe zúnekuane namak jañgui iyapanatshakna, Jateja sha atshazháne jana, janshizhe katualdiamak.

⁵ Guatshak nauwibama Mueséja guiyabak zhinik Jateja káguba sha ajanashagálde jana, janshizhe katualdixa jiúñgulde shalda ekí gauwane: “Mieldeki guiyaba jian izhoxa muldetua guagauxabé atshaldiakna, eñkáñ zhinik izhoxaldixa nzha.”✧ ⁶ Ekí ne, Duwe Jesú namak jañguanéñ zhinik na Jateja sha atshazháne jana, janshizhe tuñkaja zúnake sezhekldamakbeña ekí guagaka: “Ni me jékaldaxa zhinik Jateja ezua zúnekualdal gaxaldixa guakldane usabaldiamak nitshigakue agatsaldalga nuka jañguakue naldakí naldashá.” ⁷ Ekibeña na, Duwe Jesúki shuiguenik izhgate guane nakna, “ni meja shuanekue jítuatogeñka zhinik Duwe Jesú Zúnekualka ibekshaldiamak zabakue agatsaldalga nuka jañguakue naldakí naldashá.” ⁸ Naldatshak Duwe ipanañkaldekueki Jatetshi

✧ **10:3** 10.3 Alm 9.31-32 ✧ **10:5** 10.5 Lv 18.5

múldigabaja guagamak guakldazunaka: “Jatetshi múldigabaki mimistakga nogák, aldunaxa agajañguaminaka, mimixaxak guakbinaka naldashá.”✧ Akze, e múldigabaga na Duwe Jesú Zunekualka namak jañgui, alduna ishakue shalda kágubakuek ekí kakbeñka: ⁹ Mieldeke “Duwe Jesúki Saldiña netshi Sáñkalda izhogamaga nzha” nauwixaxak naldi guashi, aldunaxa “Duwe Jesúki shuiguenik Jateja mokue izhgaldakshanamak shakldá” namak kajañgualdiák Jateki zunekualdaldixa.✧ ¹⁰ Jinake naldakí. Nauwiji aldunak guana “Duweki shuiguenik Jateja mokue izhgaldakshanamak shakldá” kajañguatshakna, Jateja sha atshazháñkalde jana, janshizhe zunatuñka. Ekibeña, nauwixaxak naldi zunaldukaté noxaldiéñ, “Duwe Jesúki nají Sáñkalda nzha” gakuagatshakna, Jateki amak zunekualka nakldá.

¹¹ Akze, Duwe shaldaga na Jatetshi múldigabak ekí sezheklde: “Mieldekuejañki e namak ajañgui, alduna iyashanaldixakue zunake, ni mitsák axesé nuxa alduna iyashiji izhonekue zegazhíta nzha.”✧ ¹² Guatshak Saldiña netshi Jateja juldiú saná azhi axautshi sanákue juizhi zhualduxañgaba zúñzé zunatuñka. Akze, e za Saldiña netshi Sáñkalda izhogakna mieldekiejañki ikualdaldiamak axakuañnék gualdiake, zuxaita zalda zeñ kajañgualdixa nzha.✧ ¹³ Ai shaldaga na ekí

✧ **10:8** 10.6-8 Dt 30.12-14 ✧ **10:9** 10.9 Ajsh 16.31 ✧ **10:11** 10.11 Is 28.16 ✧ **10:12** 10.12 Ga 3.28; Kls 3.11

sezheklde: “Mieldekuejañki ‘nají Sáñkalda, nazikuá makualdí’ axakuañnexaldiake, amak kekualdaldixa nakldá.”☆

¹⁴ Ekí ne, Duwe Jesú “namak nzha” ajañguagá nogeñga, ¿sakí shi aldéñ kalkualdaldiamak axakuañnegaka na? Azhi Duwe Jesú zunekualdal naklde shalda aldukagá nogeñga, ¿sakí shi “Duwe namak nzha” ajañguaka na? Azhi ni meja Duwe shalda kakbeyakíñga ¿sakí shi Duwe shalda aldukaka na? ¹⁵ Azhi ni meja Duwe shalda kakbeyaldiamak kagakagakíñga ¿sakí shi amak kagabeyaka na? Ai shaldaga na ekí sezheklde: “Jateja ezua zunekualdal gaxane shalda guaxal nakakueki ¿sakí ekí atemajañ zeñ zaldakue ne!”☆

¹⁶ Ekí ne, nasaná Isayélkueki Jateja Asukuák zhinik zunekwane aldukatshak jiaga, anuñka nekueja iyapanasúñ kakzeka. Ai shaldaga na Isaiyaja Jatek ekí akbene sezheklde: “Nají Sáñkalda, ¿meja shi ma shalda guakalde ‘namak na guak’ jañgú?” akbene.☆ ¹⁷ Guatshak kágubakue Duwe Jesú shalda múldigaba aldukatshakna, namak ajañgui alduna iyashixa. Akze, Duwe zunekwane shalda kagabeyatshakna, e shalda aldukaxa naldashá.*

¹⁸ Akna ekí izukanaka: ¿Juldiú sanákue Duwe shalda aldukazháne nak shi namak ajañguazháne naldaka na? ¡Naldagálde! Aldukanega nogashá. Ai shaldaga na ekí sezheklde:

☆ **10:13** 10.13 Jl 2.32 ☆ **10:15** 10.15 Is 52.7 ☆ **10:16** 10.16 Is 53.1 * **10:17** 10.17 Ekí jiaga naldaka: “Jatetshi múldigaba kagabeyatshak aldukshi na alduna iyashixa.”

“Saldiñga netshi Jate shalda akuakldeki kagi agatsauxa káguba zhekuauxa nenegaba, nakna kagi maxáiñtaba izhgekuauxa zaldakueja aldukanekuegaba naldashá.”✧

19 Ekí jiaga izukanaka: Isayélkueja Duwe shalda aldukatshak jiaga ¿muldetua kagajienazháne shi naldaka na? Naldagálde. Ai shaldaga na axáñ misha nauwibama Muesék zhinik Jateja juldiúkuek kakbene ekí sezheklde:

“Maiñ mimisaná naldagálde nají izhgakugazhánugekueki nashaldá kaksúñzekue mijañguxa.

Ne anuñka ekuega nají nekshaldatshakna mauldí miñzukui, mimetsaulshaldikue nzha.”✧

20 Ai shaldaga na Isaiyaja akzék naldakí Jateja guaká ekí gauwane:

“Juldiú saná naldagáldekue naldiyáaki aldogatshak jiaga kakzanuge.

Ekibeñga na, nas me naugé naziyazaldukáaki nonekue nasga me naugé katuñshanuge nzha.”✧

21 Naldatshak Jateja nasaná Isayélkue shaldaga guashi na ekí sezheklde:

“Naski káguba naldukasúñ, amak naxajanashasúñ kakzekakuek naxakualdinaldiamak,

mauzeñga zhinik abá naldakí kagakuañneshiñgaba izhokuge nzha.”✧

Ekí sezheklde naldashá.

✧ **10:18** 10.18 Sal 19.4 ✧ **10:19** 10.19 Dt 32.21 ✧ **10:20** 10.20 Is 65.1 ✧ **10:21** 10.21 Is 65.2

11

Anuñka juldiú sanákue kaldakualdaldixaga

¹ Guatshak ekí jiaga izukanaka: Juldiú saná Jatetshi kuíbuldu nekldekue ¿Jateja nuk kezhgajuekuá guane shi na? ¡Naldagálde! Nas jiaga ai sanága, Abaldahámstshi atukuaga, Benjamín ldaxega naldaldatshak Jate nezhgajuekuazháne.✧ ² Akze, Jateja mauzeñga zhinik juldiú sanáke ají naldakualdiamak zunezhgakuxanane✧ nakna, ni mitsák zunezhgajuekuazhé. ¿Ekí miñsúñ shi naldaka na? Nauwibama Eldiyaja asaná Isayélkue shalda Jatek akizhguashi ekí sezheklde: ³ “Nají Sáñkalda, mijí múldigaba naldiñga kazuxaitshixakue akuashi na, jika mikiyayogéñ jiaga atiñguá ni akú. Nas za namak majañguge abanuge jiaga, nakuaxa gundana ni kakzék.”✧

⁴ Ekí akizhguagatshak, Jateja ekí akiyó: “Ma za abazhámalde, 7.000 sigíkue nají aldaldaldiamak kezhgakuxanugekue abanega. Ekueki kágubakuetshi jate Bahál axezhuka akldé agazukualdiamak nuldu axayogazhá guanekue asheñga nogashá”✧ akbene sezheklde. ⁵ Ekibeñga na, kaiga jiaga anuñka me nuxa na nasúñ juldiúkuañ Duwe Jesú namak kajañguxakue nañga na kaldá. Aikuañga na Jateja éegaba guañ zúnajañgui na, ají naldakualdiamak zunezhgakuka. ⁶ Amak éegaba guañ zúnajañgui zunezhgakuxane nakna, janshizhe katshéñ nuxa

✧ **11:1** 11.1 Plp 3.5 ✧ **11:2** 11.2 Ex 19.5-6; Dt 4.20 ✧ **11:3** 11.3 1R 19.10,14 ✧ **11:4** 11.4 1R 19.18

zunezhgakugazháne. Akze, janshizhe katshéñ zunezhgakuxane guashiñki, ake, éegaba guañ zunañañgui zunezhgakugazháka naldataldé naldashá.✧

⁷ Akna ¿sakí jañguakue ne? Nasaná Isayélkue Jateja sha ajanashagálde jana, janshizhe katualdiamak aldijiñgaba ashekualdatshak, naki ni meja amak akzaldazhá guane. Ekí ne, Jate zunezhgakuxanekuañ niñkauwañki amak zañzane. Azhiniki Jateja aldukazháldiamak aldunaxa kakuamakuá guane. ⁸ Ai shaldaga sezhekldamak zek guane:

“Jateja aldunaxa kabakshanekue kezhokshéñ zhinik na,
uba keshá nogatshak jiaga, Jate ‘me ne’
atuazháka.
Kuxa kaxaldí nogatshak jiaga, e shalda kagajienazháka.
Mauzeñga zhinik kaiga yo ekíga kezhokshalga nzhok.”✧

⁹ Nauwibama Dabíja shanekue shalda Jatek ekí akshishane sezhekldde:

“Kauwizhéñ ji kakldunka ajanashatuka ‘ekí za izhogakualdixa shakldá’ ajañguatogéñ,
jika mikldegagáñga migisalshakuamakbeñga, guiyaba katuñshiwá.

¹⁰ Azatuazháldiamak aldunaxa uba kesañgua guwá.

Ekíki aldunaxa ji namakldde kagajienazháldiamak.

Ekíga na, jika jie akzé awaldeyatuka jana pa kaxazguamalde zañga kezhokshiwá.”✧

✧ **11:6** 11.6 Ga 3.18 ✧ **11:8** 11.8 Dt 29.4; Is 29.10 ✧ **11:10** 11.9-10 Sal 69.22-23

Jateja juldiú naldagáldekue ají nekshane

¹¹ Akze, juldiú sanákue Duwe Jesú namak ajañguazhá gui Jatek akiyajuldune nak ekí izukanaka: ¿Jatek axajuezhane za ashekualdaldixa shi na? ¡Ekíki naldazháka! Ne anuñka nasanákue iyajuldunatshak zhinik na, Jateja axautshi sanákue niñkauwañki kalkualdaldixa. Ekíki nasaná Isayéلكue mauldí kakzeshi, kauwizhéñ jiaga kalkualdana kakzegapanaldiamak. ¹² Guatshak nasaná juldiúkue sha ajanashanéñ zhinik na, Jateja saldiñga saná nahauxa niñkauwañki zuxaita zeñ kajañguapanane. Akze, nasanákue iyajuldunéñ zhinik na axautshi sanákue zunake atemajañ zeñ zaldaba iyapanapanane. Ekí ne, niuwizhíne nasaná Duwe Jesú iyapanaldixakue ipanaldiauxa neja ipanatshak míngaki, ¡sákí guagasá zeñ zalda zexaldixa ne!

¹³ Kaiga zunake maiñ juldiú saná naldabínekuañ ekí miñmeyaldikue. Duwe Jesúja aldéñ zunekuane shalda miñmeyaldikuamak jiba nageneki matshuwi akzé jañguge. ¹⁴ Amak atshikugéñ zhinik na, nasanákue mauldí kakzukundana nzhakzék. Ekíki ezuakueki kalkualdana kakzegatshakna, kaldakualdaldixaga ni kajañgukú. ¹⁵ Guatshak juldiú sanákue Jatek axajuezhane aldogueñ na, axautshi sanákue niñkauwañki minahauxa mimeshka bakualdiamak Jateki atshane. Ekí ne, nasanákueja Duwe iyapanatshak míngaki, ¡sákí zegaka ne! Jatek axajuezhane aldogueñki, ashúa guane jana aldalgué, Duwe iyapanatshak Jateja keshkabakuane, mokue izhgate guanekue jana

aldaldaldixa naldashá. ¹⁶ Guatshak gakue* axasa Jatek agaxexaldiák, ajígaba nek guxa naldaldixa. Ekíga na, kalditshi shijualda se ne naldaldiák, akuldakue jiaga se nega naldaldixa. Ekibeñga na, juldiútshi abama Jatetshi izhogapananéñ zhinik na, aitshi tukuakue jiaga Jatetshiga naldaldixa nakldá.

¹⁷ Guatshak kaldi numañ atuñka† anuñka akuldakueki axabeñguamakbe, Jateja juldiú sanákue anuñkaki kezhgajuekuá guane. Ne maiñ axautshi sanákue niñkauwañki, kaldi kalkaldeldi zaldatshi akulda jana minaldatshak, ai kaldi numañ atuñkatshi akulda axabeñguanéñ Jateja mimaxabuñguá guane jana miné. Ai zhinik na, kaldi akulda giemi shijualdaxa zhinik ají nokldiaja kama gukshamakbeñga, Jateja ajíkue zeñ kajañguamakbeñga zeñ mimajañguxa.

¹⁸ Ekí mimakuatshak jiaga, kaldi akulda giemi axabeñguane jana nasanákue Jateja aldéñ na kezhgajuekuanekue zhakaldak miñzé itshanabináldi. Miñjuizhanagába. Kalditshi akuldaja shijualda kama gukshane be nokshagábaki, akuldaki shijualdak kama guxanéñ zhinik na be nuka naldashá.‡

¹⁹ Guatshak ezuake ekí guakbinaka: “Eñki

* **11:16** 11.16 Nm 15.17-21. “masa” Eñki pañ nexaldixa guanagáldega. † **11:17** 11.17 Ai kaldi numañ atuñkaki “olivo” axezhuka. Jatetshi múldigabak kaldi “olivo” akuagatshake juldiú sanákue Jateja ajíkue aldaldaldiamak izhgakuxanekue na izhguajaxa. ‡ **11:18** 11.18 Ekí be nokshaka guagatshake ekí guashi naldaka. Saldiñga sanákue juldiú sanák zhinik za na Jatetshi zeñ zaldaba kipanka. Ne juldiú sanága axautshi sanákuek zhinik zeñ zaldaba ipanazhé.

nas naxabuñgualdiamak nuxa na kaldik akulda giemikueki axabeñguá guane nakldá.” ²⁰ Namak naldatshak ekí miñkiyonaka: Nasaná juldiúkue Duwe Jesú namak ajañguasúñ kakzeguakna, kaldi akulda axabeñguakldegamakbe, Jateja kezhgajuekuá guane. Ne maiñ niñkauwañki, Duwe alduna mishiñguakna, Jateja ají giemi mimaldekshane. Akna sekuazhikshagábaki, miñgisaldi guakuak be minoxaldí. ²¹ Akze, Jateja juldiú sanáki kaldi akulda giemi jana nalgué jiaga tuagába, Duwe namak ajañguazhá guñgué shalda kezhgajuekuane. Ne maiñ míñgaki, Duwe alduna ishalga nogakí minaldaldiák, ekíga mimezhgajuekuaka ni mitú.

²² Guatshak Saldiñga netshi Jateki juañ zaldaba atshixa ne, kaxañ jiaga atshixa miñkualdakue. Ekí ne nakna, nasaná juldiúkue aldéñ akiyajuldunguéñ zhinik na kaxañ kakuane. Ekí ne, maiñ axautshi sanákuek niñkauwañki aldéñga juañ zaldaba miñkatshixaki akzé jañgualga minoxaldiák, amak miñkatshaldixaga. Ne alduna ishabiñsá miñgualdiák zunake, maiñ jiaga agajué mimezhokshaldixa. ²³ Naldatshak juldiúkueja Duwe Jesú namak jañgualdiák zunake, Jateja mokue ajíkue kaldekshaldixa. Akbiñgaki Jateki kaldi akulda axabeñguanekue mokue axaldak axabuñguaka kama axaldé nak. ²⁴ Akze, kalkaldeldi zaldatshi akuldaki axaldatshi naldagálde jiaga kaldi numañ atuñkatshi axaldak axabuñguakldegamakbe, maiñ juldiú saná naldabíne jiaga Jateja ají mimaldekshane. Ne kaldi numañ atuñkatshi

akulda miñgaki, ake, jibañ naldakí mokue axabuñguakldegamakbe, juldiúkueki mokue ají giemikue kepanaka naldashá.

Juldiú sanákue kalkualdaldixaga

²⁵ Gajakue, juldiúkue zhakldé miñzé itshani sekuazhikshiji guamiñnegak, Jateja sakí atshaldixa mu zñkizguazhá guanane miñgajienakue ni mimajañgukú. Akze, kaigabeñki anuñka Isayélkue aldunaxa akuamaldekldé Duwe Jesú namak ajañguasúñ kakzexalga. Nogatshak juldiú saná naldagálde Duwe ipanaldixakue ipanaldiauxa ne ipanagá noxaldieñgaki ekí zañga kakzexaldixa. ²⁶ Ne amak ipani isuxaldegatshak zunake saldiñga Isayélkue kalkualdaldixa shaldaga na ekí sezheklde:

“Káguba ikualdal ezua gaxanaldikueki, juldiú sanága, Siyóñ§ zhinik gaxaldikue.

Ejañki Jakóp shtukuakuega* sha ajanashauxa ne nuk ikuxaldixa niyó.

²⁷ Atshakna sha ajanashane kaxabetaldikue, kauwizhéñ na ishkualdi izhoxaldikue.”☆

²⁸ Guatshak anuñka juldiúkue Jateja Asukuák zunekuane ipanasúñ kakzeshi na, Jate aguldiñkakue. Ai zhinik na, maiñ niñkauwañki Jateja Asukuák mimekualdaka naldapanane. Naldatshak Jateja juldiú sanákuetshi abamakue mishañga ají naldaldiamak kezhgakuxananéñ zhinik na, kezhgajañgualga za nakldók. ²⁹ Akze,

§ 11:26 11.26 Siyóñki Jeldusaldéñga. * 11:26 11.26

“Jakóp shtukuakue” guagatshak saldiñga juldiú sanákue guashi.

☆ 11:27 11.26-27 Is 59.20-21; 27.9; Jer 31.33-34

Saldiñga netshi Jatejañki mielde ají naldaldixa, zeñ jañgualdixa izhgakuxaldinik ni mitsake yusha guagálde, ají naldaldiamak jañgualga, zeñ zaldaba agexalga za nogataná.

³⁰ Axañgaki maiñ juldiú saná naldabínekuañ Jateja axatshakue mimajañguamak axatshabíne nane. Naldatshak kaiga nasaná juldiúkueja Jatek amak axajanashazhá guñguakna, maiñ niñkauwañki Jate guañ mimajañguapanane.

³¹ Akze, nasaná kue Jateja kajañguamak axajanashazhá guane. Ekíki Jateja maiñ guañ mimajañguéñ zhinik na mokue guañ kajañgualdiamak. ³² Akze, Saldiñga netshi Jateja saldiñga káguba saná na nahauxa aldéñ axatshakue zúnajañguamak axatshañkáalde zhualduxañgaba zúnakuaklde nakldók. Ekíki aldéñga saldiñga zhualduxañgaba guañ zúnajañgualdiamak.✧

Jate za akaldak akaldak akzé izhuka

³³ Akze, ¡Saldiñga netshi Jate auxaga akué izhoshi,

mitsá guagasá atemajañ ishkuéñ zhinik atshixa naldaka ne!

Ekí ishkué izhogamaga na, janaktuauxa, jañguauxa zúñkatshauxa zúñgajienaksá zalda,

egaba “¡sakíga ni ekí atemajañ atshaka na!” za jañguanazúnaka nakldá.✧

³⁴ “Saldiñga netshi Jateja jañguatukaki ¿meja shi akualdaka na?”

¿Azhi meja shi Jatek 'ekí atshakue migatsal-
daka tiuwi' aksanek akzegaka na?"[✧]

³⁵ Azhi "¿meja shi Jatek jika akáu gualdini jiak,
mokue ai shalda aldéñ zhinik kualdikshakue
agatsé akbeyaka na?"[✧]

³⁶ Akze, Saldiñga netshi Jateja jika na nahauxa
gauwanekue,
kaiga jiaga ají kamakga nogakuauxabé nal-
shatukakue.
Ekíki aikueja aldéñ za akldé akzamakga
agazukualdiamak.[✧]

Akna káguba katshekuauxake, Saldiñga netshi
Jate za na
kaiga zhinik niuwizhíne jiaga akldé akza-
makga akzukual zañga kuiznoshí. Ekíga
shi naldí.

12

Zuñgatsauxa Jatek za akegakue

¹ Gajakue, Saldiñga netshi Jateki
ekí guañ zunajañguiñgaba izhogakna,
muldetua miñgatsauxa ek za akegakue
miñgakuañnexaldikue. Aldéñ akldunamak, ají
za mizhekualdaldiamak, beñga minoxaldieñki
ekí akexal minoxaldí. Akze, Jate ekí agatsaldi
akldé akzamakga akzukui, axazauwakuamak ax-
azauwakue. ² Ekí ne, Duwe Jesú jañguagáldekue
kakldeshi ashekuamakbeñga mizhekualdaldixa
itshanabináldi. Mijañguauxaldi, miñnegaldi
Jate abisajañ mimayushéñ zhinik na,

[✧] **11:34** 11.34 Is 40.13; Jer 23.18; 1Kt 2.16 [✧] **11:35**
11.35 Job 41.11 [✧] **11:36** 11.36 1Kt 8.6; Ep 4.6; Kls 1.16

miñgatsauxa abisajañ mimezhokshaldiamak miyakexaldí. Ekíki aldéñ sakí izhogakue mimajañguxá miñkualdaldiamak. Akze, aldéñ mimajañguxáki akldunamak, janshizhe, muldetua izhogakuauxabé izhogakue mimajañguxa nakldá.

³ Guatshak Jateki éegaba guañ najañgui na, ají múldigaba miñmeyaldikuamak nezhgakuxane nakna, saldiñgak ekí miñmeyaldikue: Axaldáñ miñzá naldazháuxa miñzé itshanagábaki, Jatejañga Duwe alduna ishabinogéñ sakígaba miyaxazauwaldiamak mimatshishixá mituatshak, miñzaldakuauxabé nuxa zhikzalshiwíñ. ⁴ Akze, ezúamé abuáke kaldaldatshak matshuwi zũñkazauñkakuéki, kaxa, uba zũñkaldaldatshak zhuajanañgaba abuák axazauwazhékue. ⁵ Ekíga na, Duwe Jesú ipañañkaldekuañki matshuwi kaldaldatshak, zhualduxañgaba ishkaldaldi ají abuáke askimimé kaldé.✧

⁶ Akze, Jate éegaba guañ zũnajañgui mielde mielde jiba axatshakualdixa zũnezhgakuxanamak kuizaxatshijí. Akna aldéñga ezúake ají múldigaba naldiñga nukshanamak kágubakuek kacbeyaldixa izhgakuxane naldiák, “Jatetshi Aldunajañga sha ekí guagakue naksané” jañgui amak kacbeyakue. ⁷ Azhi ezúake Jateja kágubakuek kaxazauwaldiamak izhgakuxane naldiák, amak kaxazauwakue. Ekibeñga, ezúake Jateja ají múldigaba shizhiyaldiamak izhgakuxane naldiák, amak shizhiyakue. ⁸ Azhi ezúake Jateja

✧ 12:5 12.4-5 1Kt 12.12-31

Asukuá ipananekue akldé akldēnga aldunak kakuiyakshaldiamak izhgakuxane naldiák, amak kakuiyakshakue. Ekibeñga, ezuake Jateja nashi jika agajueshkakue agaunexaldiamak izhgakuxane naldiák, agipenasúñ akzegagába, zeñ akldeshi kakauwakue. Azhi ezuake Jateja Asukuá ipananekuekga kaksanexaldiamak izhgakuxane naldiák, atshakuamak agatsaldi kaksanegakue. Ekibeñga, Jateja ezuake jibañ tuwi izhukakue guañ kajañgualdiamak izhgakuxane naldiák, zeñ akzaldi za kagaunegakue agatsaldaldixa nzha.✧

Duwe ipanane mitsabé izhogakue

⁹ Guatshak aldunaxa zuñgatsauxa kágubakue kezhgajañgui izhogakue zuñgatsé.✧ Sha atsháki zuñguldiji na agajué izhogakue. Akze, janshizhe atshá zúnake, aik za alduna ikauwal, amak atshál nogakue zuñgatsé.

¹⁰ Duwe ipanañkaldekuañki zhuakajagaba ajañguamakbé muldetua ajañguakue. Ataba, atabañ zhinik akldé zhikzukui, ishkabetakue.

¹¹ Nauwijí Sáñkalda kaxazauwatshak miwa zuñzegagába, zuñgatsauxa axatshindana zuñzeshiñgaba, amak axazauwakue.

¹² Niuwizhíne aldēñ janshizhe zuñkatshaldixa zuñmeneki “naxatshaldixaga shakldá” jañgui, zeñ zuñneshi jiaktuakue. Mitsák jibañ tuakue zuñgatsaldaldiák, abá naldakí abetakue. Niuwi akbaja naldakí Jate axazguaxalga za kuiznoshí.✧

¹³ Duwe ipananekue jigaba

✧ **12:8** 12.6-8 1Kt 12.4-11; 1Pe 4.10-11 ✧ **12:9** 12.9 1Tm 1.5; 1Pe 1.22 ✧ **12:12** 12.12 Ep 6.18; Plp 4.4-6

kagajuezhi tuakualdiake kagaunegakue. Nauwijuxa zuñkabizhal zuñkaldaxaldiake, muldetua kepanakue zuñgatsé.✧

14 Mieldeke Duwe Jesú shalda sha zunakualdiák, Jateja ekíga kakiyushakue akshishagába, janshizhe kaxatshaldiamak niñkauwañki akshishakue.✧ 15 Ezuakueki zeñ kakldexaldiake, nasuñ ekue na zeñ zuñnegakue. Ekibeñga ezuakueki itshani, abauwi guatoxaldiake, nasuñ jiaga ekue na itshani mauwakue.✧ 16 Nasuñgaba zhualdusa ajañgui, señgaba zhe nogakue.✧ Kágubakue zhakldé zuñzé zunawatualdiamak niyakue zuñgatsaldakí. Ne ai itsaldagálde atuñkakue jiaga kaxabaldegakue. Ni axaldáñ za auxaga zuñkué itshanakue zuñgatsaldakí.

17 Sakígaba sha zunakualdiák, nasuñ zhinik ekíga kakiyushagába.✧ Ne ji katshatshak saldiñgaja janshizhe katshixá atuñka nake, ai za atshakualdixa itshanakue. 18 Mitsake saldiñga na señgaba zhe nonazunaka tuakualdiake, amak izhoxa za niyakue. 19 Gaja mimezhgajañgugekue, sakígaba sha mimakualdiák, maiñ zhiniki ekíga kakiyushagábaki, “Jateja kakiyushaldixa shakldá” mijañgualdí. Akze, Saldiñga netshi Sáñkaldaja ekí zuñmene sezhekilde: “Nas na sakígaba sha ajanashixakueki kakiyushakue naksuikualdi, guiyaba katuñshaldikue nzha.”✧

✧ **12:13** 12.13 Eb 13.2; 1Pe 4.9 ✧ **12:14** 12.14 Mt 5.44; Lk 6.28

✧ **12:15** 12.15 1Kt 12.26 ✧ **12:16** 12.16 Plp 2.2 ✧ **12:17** 12.17

Mt 5.38-44; 1Ts 5.15; 1Pe 3.9 ✧ **12:19** 12.19 Dt 32.35; Eb 10.30

20 Akna, kakiyushagábaki, Jatetshi múldigabaja guagamak miyatshaldí:

“Kaguldiji izhoxabinukakue maldija kakuatoxaldiake kakáu miñgualdí,
azhi ni kakldunatoxaldiake kakáu miñgualdí.

Ekí miñguatshakna, sha mimakuane jiwak miyazkualdixa.”✧

21 Akna shane miñgubiji guakuak, sha mimakuatshak kakiyushagába. Akze, shanek miyagubiyaldiamake janshizhe niñkauwañki miyatshaldí.

13

Sáñkaldakue axabetakue

1 Saldiñga netshi Jateja za na sáñkaldakue zuñsanexaldiamak niuwi kageka. Ekí sáñkaldakue ketenén zhinik na, saldiñga kaldahauxa “janshibeñga ni nagasanexaldí” zuñneshi amak kaxatshakue zuñgatsé.✧

2 Akna mieldeki agasanegazháka akldogatshak, Jatejañga iteneja aksanegazháka akldexaldixa. Ekí kakldegatukakueki, kauwizhéñga kagatsé sáñkaldakueja guiyaba katuñshaldixa.

3 Guatshak sáñkaldakueki jian atshixakue zhe akzualdiamak izhogazhékue, sha atshixakue zunake zhe akzualdiamak izhukakue. Akna ekue zhe miñzukuasáñ miñzegake jian za atshakue. Ekí miyatshaldíak, “janshibé matshixa tiuwi” mikbeyaldixa.

4 Akze, sáñkaldakueki Jatetshi nashikue,

✧ 12:20 12.20 Pr 25.21-22 ✧ 13:1 13.1 Tit 3.1; 1Pe 2.13-17

aldéñ axazauwi janshibé miñkatshaldiamak ketene. Naldatshak sha miyatshaldiák zúnake zhe miñzukuakue miñgatsé. Jinake naldakí. Sáñkaldakueki sha atshixakue guiyaba tuñshaldixa niuwi kaxaldé nak. Akze, Jatek axazauwi izhukakue nakna, aldéñ tsaldi sha atshixakue guiyaba tuñshakuamak katuñshaldiamak izhukakue.⁵ Ekí nakna, sáñkaldakue “janshibeñga ni naksanexaldí” za jañguakue. Egabá guiyaba mimatuñshazhaldiamak nuxa ekí jañguagábaki, aldunaja “janshibé sha nagasanegaka na” miñmeyamak mijañgualdí.

⁶ Guatshak sáñkaldakueki Jatetshi nashikue, saneshi na jiba atshixakue nakna, ai shaldaki kakilzabiyakue miñgabeyaldiák, amak kakilzabiyakue.⁷ Akze, mieldekuuki sakí kaxatshakue miñgatsahake amak miyaxatshaldí. Akna sáñkaldakueki kauwíj jiba shalda azhi jigaba shalda akilzabiyakue miñgabeyaldiake, amak kakilzabiyakue. Azhi ezuakueki axabeti mual kaxatshakue miñgatsaldaldiák, amak miyaxabetaldí. Ekíga na, ezuakueki akzé kajañguakue miñgatsaldaldiake, amak akzé mijañgualdí.

Ajañguakue

⁸ Guatshak mielde nañki shaldá zúndukaga nake, ilsaldikshakue zúñgatsé. Naldatshak ezua shaldá zúnake zúndoxalga noxaldixa, aiki kágubakue izhgajañguakue zúñgatsé. Akze, mieldeke amak kágubakue izhgajañgui izhogakualdiake, Jateja guiyaba zúñkabajaneja

guagauxa atsha zhuxańga atshixa naldashá.✧
 9 Guiyaba atsha nexaldixak Jateja ekí zũñmeńka: “Misewá naldagálde na askuildegasũńze. Káguba guaxa atshasũńze. Tushegasũńze. Axautshikuetshi numa mijí naldakue jańguasũńze.” Ekí azhi saigaba guiyaba zũńkabajanauxa ezuańgaba me nek guane ekí zũñmeńka: “Maiń axaldáń mitsá miyajańguxa nake, kágubakue amaga mizhgajańgualdí.”✧ 10 Akze, amak kágubakue izhgajańguakualdiake agisalshi axatshańkaldáaldixa. Akna izhgajańgui me kizhogatshake, guiyabaja guagauxa atsha zhuxańga atshakualdixa naldashá.

11 Ekí mińmeyanugamak atshiji mizhoxaldí. Jinake naldakí. Duwe Jesú zũnekuane namak jańguapana kakueni anuńka zegaté nogakna, mokue kagik zũnakuxal naxaldień, akldեńga ai ldiuwań zexaldá guxá mińkuák. Ekí mińkualdi na, aldunaxa kabamine minuka uba zhikldեńshamine, Duwe jimiyaktualdiamak za mizhekualdaldí. 12 Muńzeshi zegapanatshak tuań zalda naldaksánapanamakbe, kagik izhoxaki saldini Duwe aldեń nugeńka zũnauldeyaldień zexaldá na guapán. Akna aldunaxa tuań itsekldekue sha ajanashiji ashekuamakga sha atshaldazũńsá kuizguí. Ekíga na, aldunaxa muńshí zũnzeklde, sakígaba katshatshak shanek kama agilshakue zũńgaunegakakue zũnake kuizatshijí.

13 Akze, muńshí zũnzeklde nakna, atshakue

✧ 13:8 13.8 Ga 5.14; St 2.8 ✧ 13:9 13.9 Ex 20.13-15,17; Dt 5.17-21; Lv 19.18

zuñgatsahamak atshakue. Ne sha atsha zúnake mashakue zuñgatsé. Akna zútuxa, sha atshakualdiamak píta gauwa, nauwisewá naldagáldekue na askuildek atsha, abuá na atsha guasúñzamak atsha, múldigaba sasha, mauldí zuñzexa mashakue. ¹⁴ Ekí sha atshagábaki, maiñ zhakuá janshagatse mitshualdiyamakbé nauwiji Sáñkalda Duwe Jesú izhogamak mizhekualdatshakna, Duwe “me ne” kágubakuek mituñshaldí. Ne, sha atshindana miñzeká miñsanegamak miyatshaldixa niñkauwañki jañguagába mizhekualdaldí.✧

14

Duwe ipanaminekuañgaba nalda izhguagasé

¹ Guatshak anuñka Duwe Jesú alduna ishixakue aldéñ kajañguamak izhoxa auxa shizhatiyagá nukakue muldetua kepani miñgualdí. Amak mipanatshak ekue na jiki atshaminaka, gaminaka shalda múldigaba zhiksashishabináldi. ² Akze, Duwe ipanane anuñkakueja “saldiñga gakuegaba shakldá” ajañgui, axaxa. Ne ezuakue Jateja kajañguamak izhoxa auxa shizhatiyagá nukakueja zúnake saldiñga axaka ajañguazhé nak uwaki axazhé. ³ Naldatshak saldiñga gakagaba jañguxaja saldiñga gazháka jañguxaki azhaguañ akzé tuakue agatsaldazhé. Ekibeñga jia, saldiñga gazháka jañguxaja saldiñga gaxaki agatsé ne axezhagakue agatsaldazhé. Jinake naldakí.

✧ **13:14** 13.14 Ga 3.27

Saldiñga netshi Jatejañki ipaná guane nak.
⁴ ¿Me maldahák shi axautshitshi nashi jiaga agatsaldi ne tumildaka niuwi mixaldé mitshán? Akze, sáñkaldaja za na ají nashi janshibé atshane azhi sha atshane tuakue niuwi axaldé. Ekibeñga na, Duwe ipanañkaldekuañki Saldiñga netshi Sáñkalda za zúnatuakue niuwi axaldé. Aldéñga na ijuldú naldakí, akldunamak izhogakualdiamak zũngaunegaka nakna, amak kizhuka zúnatualdixaga.

⁵ Ekibeñga na, Duwe ipanane ezuakuejañki ezua ldiuwañ za akldé Jatetshi ne ajañguxakue. Ne ezuakueja zúnake niuwi neyauxa zhualduxa Jatetshigaba ajañguxakue. Naldatshak ai shalda egaba ezuak, ezuak minahamak “ekí sha janshibé jañguanaka na” izhgakugakue miñgatsé. ⁶ Akze, ezua ldiuwañ za Jatetshi ne ajañguxakueja, Jate akldé akzamakga agazukualdiamak amak ishkakuka. Amakbeñga na, gakueki saldiñga axaka jañguxakueja, Jate akldé akzamakga agazukualdiamak saldiñga axaxa. Ekí axaji na, Jatek “zeñ nzhakldék” agabeñka. Ne amakbeñga na, ji gasúñze jañguxakueja jiaga, Jate akldé akzamakga agazukualdiamak jigaba axazhé. Ne ji axaxá shaldaki Jatek “zeñ nzhakldék” agabeñkaga. ⁷ Akze, nasũnga ni ezuake axaldáñ zũñnunamak izhoxa izhgakugakue zũngatsaldakí, azhi zũñnunamak shuixa izhgakugakue zũngatsaldakí. ⁸ Nasũnki nauwiji Sáñkaldatshi giemigaba kaldahakna, izhoxalga nogakualdiéñ ek akldunamak izhogakue,

✧ 14:6 14.1-6 Kls 2.16

azhi shua naldakualdiák, ek akldunamak shuigakue. Akze, izhoxalga nogakualdí azhi shua naldakualdiák, zhualdusaña aji giemigaba kaldé. ⁹ Akze, Duwe Jesúki saldiña kágubakue be nukakue azhi shua guanekue jiaga, aldéñ za kauwiji Sáñkalda izhoxaldiamak, shuigueni mokue izhgate guane nakldá.

¹⁰ Ekí nakna, Duwe ipanaminekuañgaba çjinak shi ezua agatsé ne tuminaka mijañgú? Azhi çjinak shi ezua mimizhaguáñ akzé mitú? Niuwizhíneki Saldiña netshi Jatejaña na zuñgatsaldi azhi zuñgatsaldakí ne zúnatualdiamake saldiña axaldagakuegaba zuñgatsaldaldixa.* ¹¹ Ai shaldaga Jateja ekí guashi sezhekde:

“Nas Saldiña netshi Sáñkalda izhoshiña izhokugek naldi namak ni guakú:

Niuwizhíne saldiña saná na nahauxa naxaldaldixa.

Atshakna akldé nakzamakga nagazukui ishka-jiezhi nuldu naxayoshi, kauwixaxak naldi ‘Ma za Saldiña netshi Jate ni mizhók’ nagabeyaldixa nakldá.”*

¹² Ekí sezhekldamak ezua, ezua kaldahauxa Saldiña netshi Jate za na atshañkaldauxa dulda agilshakue zuñgatsaldaldixa nak, aldéñ za zúnatualdixa nakldá.

Duwe ipanankue kejudukshagába

¹³ Ekí Jateki zúnatualdixa nakna, Duwe Jesú ipañañkaldekue ataba atabañ nalda izhguashi,

* **14:10** 14.10 2Kt 5.10 * **14:11** 14.11 Is 45.23

zuñgatsé akuaxaldazuñsá kuizguí.✠ Ekí akua-gagábaki, “naski Duwetshi jiuñguldak zhinik sakígaba gaja akjieñgundana atshazháldiku” itshanakue zuñgatsé. ¹⁴ Guatshak nauwiji Sáñkalda Duwetshi naugakna, mielde gakuéki gasé naldazhé nakué.✠ Naldatshak ezuaja zunake jiki gasé jañgualga nuka nake, aiki gakué agatsaldazhé. ¹⁵ Akze, ezuaja jiki gasé jañguxa ne gaté mimatuatshak me nuxa aldéñ jiaga gandana akzukuaminaka. Ne aldéñki gatshak sha atshiji guxá jañguxa nakna, aldunaxa señgaba akzegaksánaldixa. Akna amak miñgashatshak, ai Duwe ipanane izh-gajañguazháldiñga atshaminaka. Akze, Duwe Jesúki ji gasé jañguxakue shalda jiaga shuizhá guane nakna, maiñ ji miñgajéñ zhinik me aldunaxa kaldusakuabináldi.✠ ¹⁶ Ekíga na, jiki “janshibé sha atshanaka na” mijañguatshak jiaga, gaja sha atshishaminaka mitualdiake, atshabináldi. Azhi ezuake amak gaja sha miyatshishatshak, Duwe ipanamine shalda nalda miñkakuagaka nzha.

¹⁷ Akze, “Saldiñga netshi Jate za ni naksanexaldí” mikldexaga ji gaja, ji tuxak nuxa alduna ikauwa naldazhé. Ne Jateja jian izhogakue zunajañguxá, kágubakue na señgaba zhe noxa, ají Alduna zuñgenek zeñ zaldaba zuñzeshi izhoxa za niji na, ai za alduna ikauwáñkalde izhogakue.✠ ¹⁸ Akze, mieldeki ekí Duwe Jesú axazauwaldiák zunake, Jatek akldunamak izhoshi

✠ **14:13** 14.13 Mt 7.1; Lk 6.37 ✠ **14:14** 14.14 Mlk 7.14-19

✠ **14:15** 14.15 1Kt 8.9-13; 10.23-24 ✠ **14:17** 14.17 1Kt 8.8; Ga

na, kágubakueja jiaga “janshibé ni atshí” atualdixa nakldá.

¹⁹ Ekí nakna, Duwe ipanañkaldekuañgaba sakí agatsaldi señgaba zhe nogakue nahake, amak za niyakue. Ekíga na, sakí agatsaldi ataba atabañ zhinik akldé akldénga aldunaldi akuiyakshakualdiamake atshakue nahake, amak za niyakue kuizitshaní.

²⁰ Ne ji miñgajéñ zhinik nuxa, Jateja ezuatshi alduna sakí guiyakshatuka akildusakuağába. Akze, Jateja tuwiñki saldiñga gakueki ganazunakagaba tuñka. Naldatshak ezuakueki ekí shizhatiyagañga nogakna, jigabáki gasé ajañgualga nuka gaté zunatuatshak sha atshishanazunaka.* Akna ji kakajéñ zhinik ezua ekí sha katshishatshakna, nasuñ jiaga sha atshijiñga atshakualdixa. ²¹ Ekí nakna jigaba katshatshak, uwa kakatshak azhi kalwéldia siyagaxaune† katuxaldiák zhinik nuxa gaja akjieñguanazunaka katualdiake, akldé janshibeñki atshañkaldáaldixa nzha.

²² Akna, ji atshaminaka, jiki gaminaka miñañguxaki maiñ Jate na za miñkualdi na, axautshikueja ekíga ajañgualdiamak kezhaunshagába. Ne, maiñ zunake ji atshaminaka mijañguxá miyatshaldiák, “sha atsha sha gukú” miñnegakí naldaldiake zeñ minaldaldixa. ²³ Ekí ne, ezuajañki “¿Jateja jiki janshibé ganaka azhi gashánaka najañguxá?” mozhua mozhua akldegatshak jiaga, amak galdiák sha atshaldixa. Jinake naldakí. “Gakuamak sha gakú” aldunaxa

* **14:20** 14.20 Jinake sha atshishanazunaka naldakí. Jiki gasé jañgualga nuka gatshak “sha atshá sha gukú” akldexaldixa nak.

† **14:21** 14.21 “vino”

akldegakí jiaga gane nak. Akze, mieldejañki “atshatokugeki Jate najañguamak sha atshikú” muldetua akldegakí jiaga atshaldiák, sha atshijiña gualdixa nakldá.

15

Duwe Jesúk agastu, ajanamé izhogakue

¹ Guatshak Jateja izhogakue zúnajañguamak akldé shitiyáñkaldekuañki ekí shizhatiyagá nukakue kaxabeti kagaunegakue. Ne nasuñ axaldáñ zúñnunamak za izhogakue zúñgatsaldakí. ² Ne ezua ezua kaldauxa Duwe ipananekek kakldundana agatsaldi janshizhe kaxatshiji, aldunaxa kakuiyakshakualdiamak atshakue.* ³ Akze, ni Duwe Jesú jiaga aldéngaba akldunamak izhoxa niyazhé.* Ne aldéñ ekí Ajatek akbene sezhekldé: “Najate, nalda mixakuagatshaga, nas jiaga nalda naxakuaka nzha.”* ⁴ Akze, Jatetshi múldigaba sezhekldauxa neki, shi zúñkaldiyaldiamak sezhekldé. Amak shi kitiyéñ zhinik jibañ katuatshak jiaga abeta shitiji, aldunaxa guildegakualdixa. Ekíki Jateja janshizhe zúñkatshaldixa zúñmeyanane “zúñkatshaldixaga shakldá” jañgui, jiaktuakualdiamak.

⁵ Akze, Saldiña netshi Jateki aldunaxa zúnakuiyakshixa, abá naldakí alduna ishalga nogakualdiamak kama zúnakukshixa izhogakna, Asukuá Duwe Jesúk agapa neyabinogéñ e

✧ 15:2 15.2 1Kt 10.24,33 * 15:3 15.3 Duweki Ajatek akldunamak za izhoxa niñka. ✧ 15:3 15.3 Sal 69.9

izhonamakbe, askuí alduna jañgui, ataba atabañ zhinik ishabeti, izhgaunexal shi mimaldokshí. ⁶ Ekíki aldunaxa askuiñgaba miñneshi, askuí múldigabakga Saldiña netshi Jate, nauwiji Sáñkalda Duwe Jesútshi Ajatega za akldé akzamakga miyakzukualdiamak.

Duwejañki juldiú naldagáldekue ikualka

⁷ Ekí nakna Duwe Jesú muldetua mimepananamakbeña, maiñgabaga jiaga muldetua mishpanaldí. Ekí mizhekualdaldiakna, kágubakuek Jate akldé akzamakga miyakzukushaldixa. ⁸ Guatshak ekí miñmeyaldikue. Duwe Jesúki juldiúkuek axazauwi na, ezua zunekualdal naxaldixa nauwibamakuek kagabenalguamak ibuakual naklde. Ekíki Jatejañki sakí zũñkatshaldixa zũñmeñka amak za zũñkatshixa ne zũnatuñshaldiamak. ⁹ Amak nagatshak, aldéñki juldiú saná naldagáldekueja jiaga Jate guañ kajañguane shalda akldé akzamakga agazukualdiamak naklde. Ekí zekldeki sezhekldamak zeklde:

“Akna nasaná juldiú naldagáldekue kenañ izhoshi, ‘Jate, ma za akaldak mikzé ni maldá’ mikbeyaldikue.

Ekíga na, akldé mikzamakga mikzukui, mix-azubeyaldikue nzha.”✧

¹⁰ Ekí jiaga sezhekldane:

“Maiñ nasaná naldabínekuañ, Jateja ají kuíbuldu zũnezhgakuxanekue juizhi zeñ shi miñneshí.”✧

11 Ekí jiaga sezheklde:

“Saldiñga saná juldiú naldabínekuañ, Saldiñga netshi Sáñkalda akldé akzamakga akzukuwiñ.

Ekíga na, saldiñga saná na nahauxaja akldé akzamakga akzukui shi axazbejí.”✧

12 Ekí jiaga Isaiyaja guaklde sezheklde:

“Ezua nauwibama Isahí† shtukuaga kukaldixa.

Eja zúnake saldiñga saná na nahauxa kak-sanexaldixa.

Ekueja zhinik aldéñ sakí kalkualdaldixa kakbene ‘amak zũñkatshaldixa shakldá’ ajañgui, alduna iyashaldixa nzha.”✧

13 Guatshak Saldiñga netshi Jate za na janshizhe zũñkatshaldixa zũñmeyanamak “naxatshaldixaga shakldá” zúnajañgushi, jizúnatuñshixa. Akna ek alduna ishabinogéñ aldéñga zeñ zalda nahauxa aldunaxa miñzukui na, aldunaxa señgaba mikzegakue na nahauxa na shi mimezhokshí. Ekíki ají Aldunatshi kamak zhinik na, aldéñ janshizhe miñkatshaldixa miñmeyanamak, akldé akldéñga “naxatshaldixaga shakldá” aldunaxa miñgatsauxa namak jañgui, jiaktuwi shi mimezhokshí.

Duweja Pábuldu axazauwaldiamak izhgakux-ane

14 Gajakue, maiñki “Jateja shitiyakue mimajañguamak shitiyamine nakna, ekíga sha

✧ 15:11 15.11 Sal 117.1 † 15:12 15.12 Isahíga Jesé jiaga akuaka. Eñki nauwibama sáñkalda Dabítshi ajate. Atukua shalda guagatshake eñki Jateja Asukuá Duwe zúnekualdal gaxaldixa shaldaga guashi. ✧ 15:12 15.12 Is 11.10

janshizhe ishkatshiji izhoxabinók” minakué. Ekí shitiyamine nak, “kágubakuek jiaga ekíga sha shaxaldiyaminaka na” minakué. ¹⁵ Naldatshak jalde kaltake anuñka shalda be miñgisekualdikuamak nakzék naldakí miñmeji miñkuzgauwatokuge. Jinake naldakí. Jate éegaba guañ najañguatshakna ekí axazauwaldikuamak nezhgakuxane nak. ¹⁶ Aldéñki nasaná naldabínekuañ Asukuá Duwe Jesú zunekualdal gaxane shalda müldigaba miñmeyaldikuamak nezhgakuxane. Amak miñmeyaldatshak Duwe namak jañgui mipanatshakna, Jatetshi Aldunaja ají giemi mimaldekshixa. Ekíki Jate jika agaxegatshak aklduni ipanamakbeñga ají giemikue muldetua mimepanaldiamak.

¹⁷ Naski Duwe Jesútshi naugakna, Jatek axazauwi izhokuge shalda sekuazhikshanaka. ¹⁸ Naldatshak Duweja Ajatetshi jiba muldetua atshaldikuamak natshishane za na nakzék naldáaki guaxaldikue. Akze, nasaná juldiú naldagáldekue sakí atshaté natuatshak, Jateja Duwe zunekualdal gaxane shalda guagaté naldukatshakna, Jatek amak axajanashiji Duwe iyapanane. ¹⁹ Akze, Jatetshi Alduna ají kamak zhinik Jate me ne tuñshaldiamak janshizhe ajanashaté atú guazhámak natshishaté natuñguéñ zhinik na iyapanane.* Ekí Jatetshi Alduna nagaunegatoguéñ, Duwe zunekuanane shalda Jeldusaldéñ guagapangukuenik saldiñga kuíbuldu guashiñga, kagi Ildidia axezhogeñka yo guaxaldikue nezhgakuxanamak

* **15:19** 15.19 Ajsh 15.12; 1Kt 2.4

ni isugakuapankú.

²⁰ Akze, naski Duwe Jesú zunekwane shalda ni mitsák e aldukazhéñka guaxaldikue za akldé itshani izhokuge. Ne mashi Duwe zunekwane shalda akuagapananeñkaga, e shalda akldé shizhiyaldikue zúnake itshanazhánuge. Azhi ekí atshaldikuake axautshija juanzi janagatuneña juwí gauwapananaka jana atshanaka nak. ✧ ²¹ Ne ezua zunekualdal naxaldixa shalda guashiña ekí sezheklde:

“E shalda ni mitsák kagabeyazhékue nanaldixa kagabeyatshak, namaklde atualdixa.

Ekíga na, ni mitsák e shalda aldukazhékue nanaldixa aldukatshak, muldetua kagajienaldixa nzha.” ✧

Pábuldu Aldumaxa neyaldixa jañguane

²² Ekí jiba atshatoxaldatshakna anuñka juizha miñkabizhaldikue jañgualdatshak jiaga, neyazhánaka atunuge. ✧ ²³ Ne kaiga zúnake au jeñgui baxeki Duwe shalda aldukazhé nanekuek amak kakbeji saldiksha gugák, jaiki akldé ekí atshakue nagatsaldaksá. Guakna miñkabizhdana nakzexalda gueni anuñka kagi zegakna, ²⁴ kaigaki awaxani kagi Espaniixa neñkugéki maiñ nugeñka zuxaitaldatshak miñkabizhaldikue ni itshankú. Amak mimatundana nakzekldamak maiñ na anuñka izhoxaldikuenik, exa zhinik Espaniixa neyaldikuamak nagaunegakue ni mimajañgukú.

²⁵ Naldatshak, gaja Duwe ipananekueja Jeldusaldéñka zaldakuetsi paldata ajuizhakuane

✧ **15:20** 15.20 2Kt 10.15-16 ✧ **15:21** 15.21 Is 52.15 ✧ **15:22** 15.22 Alm 1.13

kaxabexal kaigaki neyaldikue. ²⁶ Ekí ajuizhakuaneki Duwe ipanane Masedoniaxa, Akeyaxa zaldakueja gaja Jeldusaldéñ zaldakue jika kagajuezhatuka aldukañguakna, kauwizhéñgaba axaunexaldiamak paldata ajuizhakuané. ✧ ²⁷ Ai juizhakuanekueki nasaná juldiú naldagáldekue aldaldatshak jiaga, kauwizhéñgaba juldiú Duwe ipananekuega axaxaunexaldiamak ekí ajuizhakuané. Ekí ajanashatshak gaunegakue kagatsahamak axauneklde. Akze, nasanákujeja kauwisaná naldagáldekuek Duwe zunekuané shalda kakbeyatshak zhinik na, kauwizhéñ jiaga namak ajañguatshak Jateja zeñ kajañgualdá guane. Ekí aldunaldi kaxaxauneklde nakna, kauwizhéñ zhiniki juldiú saná Duwe ipananekue ji agajueshkakue agaunegakuamak agaxaunegakue kagatsé. ✧ ²⁸ Akna amak paldata ajuizhakuané kaxabexal Jeldusaldéñka nenaldikuenik, Espaniixa neñkugé exa miñkabizhijí neyaldikue. ²⁹ “Amak eñka miñkabizhaldatshakna, Duwe Jesúki ¡zúxaita zeñ zaldaba na zúnajañgualdixa shakldá!” nakué.

³⁰ Gajakue, nauwijí Sáñkalda Duwe Jesús ipanañkaldéñ, Jatetshi Aldunajañga ajañgui zúnehokshéñ na, nas jiba nakzegatogéñ maiñ nagauneshiñga miñgatsauxa Jatek ekí nakshishal miñgakuañnexaldikue: ³¹ Nasaná Juldeyaxa zalda Duwe jañguagáldekue sha nakuí guakuak, Jate numañ natualdiamak.

Ekıga, Duwe ipanane Jeldusaldéñka zaldakuek paldata kaxajuizhakuane kakuldeyaldatshak, muldetua nakiyapanaldiamak minakbeyaldı. ³² Ekıki Jate ekıga najañgualdiake, exa muldetua zeñ nakldeshi miñkabizhal neyaldikuamak. Amak miñgapakualdaldatshak aldunaldi muldetua minezhiksekushaldiamak. ³³ Akze, Saldiña netshi Jate aldunaldi señgaba mikzexatshi jateki saldiña maiñ naña shi izhoshı. Ekıga shi naldı.

16

“Mimajañguge” kakbene

¹ Guatshak munzhi Pebe nauwijanameña Duwe ipanane, janshizhe nakualdı na ekı miñmeyaldikue. Eñki kuıbuldu Señkeldeyaxa zalda Duwe ipananekue kaxazauwi gauneka. ² Akna exa miñkaldeyatshak, Duwe ipanañkaldekuañki muldetua ishpanakue zuñgatsahamakga ipana miñgualdinik, ji agajuezhéñ numañ tuwi miñgualdı. Jinake naldakı. Matshuwi nekue agauneshi, nas jiaga nagauneklde nak.

³ Akilda, asewá Paldiska* nañki, Duwe Jesú axazauwaldiamak jibake nas naña askuiña atshixakue, kajañguge miyakbeyaldı.✧ ⁴ Ekueki naki shuixal nagisaldatoguéñ, shuishi guanakldegak kauwizhéñ niñkauwañki naki ashuixabaté kagisanane. Akna nas za “zeñ nzhakldék” akbeyazhúge, nasaná juldiú naldagálde Duwe

* **16:3** 16.3 Ai Paldiskaga na Paldásilda jiaga akuaka. ✧ **16:3** 16.3 Ajsh 18.2

ipanane san san izhajuizhaldeka nogauxa nekue jiaga ai shalda zeñ kakldeka.

⁵ Ekíga na, kauwijúk Duwe ipanane ajuizhaldekakuek jiaga kajañguge miyakbeyaldí. Kasak Asia baxe zalda Duwe ipananane Epenetu izhgajañgugek ekíga jañguge miyakbeyaldí. ⁶ Maldiya, miñgaunexaldiamak jiba atshijiñga izhukak ekíga jañguge miyakbeyaldí. ⁷ Mozhua nasaná juldiúkue, Andaldóniku, Junia na, nas na kalseldi izhonanekue, nazhaxañga Duwe iyapanane, e zunekwane shalda guakakue akzé kawatuñkakue. Akna kajañguge miyakbeyaldí.

⁸ Ekíga na, Duwek zhinik gaja izhgajañguge Ampaldiatu jañguge miyakbeyaldí. ⁹ Ulbanuki nas na Duwe Jesú axazauwaldiamak jibake askuiñga atshixa, Estakis izhgajañguge na, ekíga kajañguge miyakbeyaldí. ¹⁰ Apeldeki Duwe shalda jibañ tuwiñgaba izhogatoguéñ jiga abá naldakí ek za alduna ishalga izhoneki jañguge miyakbeyaldí. Ekíga na, Aldistóbuldu ajúk zaldakue juizhi kajañguge miyakbeyaldí.

¹¹ Ekíga nasaná juldiú Eldodiúñ na, Nal-sisu ajúk zalda Duwe ipananekue juizhi kajañguge miyakbeyaldí. ¹² Mozhua munzhi Taldipena, Taldiposa na, Duwek axazauwaldiamak jiba ajanashixakueki kajañguge miyakbeyaldí. Ekíga na, munzhi kajañguxa Pélsilda, Duwe axazauwi jiba atshijiñgaba izhuka, jañguge miyakbeyaldí. ¹³ Aldupu Duwe ipanane muldetua izhuka, ajabaki najaba

janañga najañgui izhuka nak, kajañguge miyak-beyaldí. ✨

¹⁴ Ekíga na, Asiñkalditu, Paldegonte, Edme, Pataldoba, Edma na, Duwe ipanane kauwizhéñ na ajuizhaldekakue juizhi, kajañguge miyak-beyaldí.

¹⁵ Ekíga na Pildóldogu, munzhi Juldia, Neldeyu ajasú juizhi, Oldimpa na, Duwe ipanane kúe kauwizhéñ na ajuizhaldekakue juizhi, kajañguge miyakbeyaldí. ¹⁶ Maiñ Duwe ipanaminekuañgaba mitsák miyatuatshak, ajañgui mual za mishkazguaxaldí. † Duwe ipanane kúe jexa izhajuizhaldekakue nogauxa nekueja mimajañguxá miñmeyakue ni akuák.

¹⁷ Gajakue, ekí miñgakuañnexaldikue. Namaklde shi miñkaldiyañkalde ne, ai miñgitamakuiñga shi miñkaldixakuek be miyaxalдохaldí. Ekí naldagálde shi miñkaldiyatshakna, maiñgaba mimeshka-juekuxa nakna kagajué mizhekualdaldí.

¹⁸ Akze, ekueki nauwijí Sáñkalda Duwe Jesús axazauwagábaki, kakldunamak izhoxaja za kaksaneka. Kauwizhéñ múldigaba janshagatsaldi, sam akzaldi, jian mikzukundana agatsaldi azakuagatshakna anuñkakuejañki “sha jañguxakue nindá” kakldegakiñga kejudukshixa. ¹⁹ Ne maiñ zunake saldiñga Duwe ipanane kúeja Jate amak axatshiji mizhekue miyakuakna, maiñ shalda nagatsauxa zeñ nakldeshi izhokuge. Naldatshak ekí

✨ **16:13** 16.13 Mlk 15.21 † **16:16** 16.16 Juldiú sanákueki ishkazakuaxaldiamake waxak nauwa alduzguna.

mimajañguge: Maiñ mishkuéñ, janshizhe atshakueki amak atshál nogakue. Sha atshák niñkauwañki agajué nogakue ni mimajañgukú. ²⁰ Ekí mizhekualdatshakna, Saldiñga netshi Jate aldunaldi señgaba mikzexatshi jatejañki mitsá zegagá jisék mimagubishatshakna itaná miñgualdixa nzha.

Nauwijí Sáñkalda Duwe Jesú atemajañ éegaba guañ mimajañgualga shi noshí.

²¹ Guatshak Timuteyuki nas na Duwek ax-azauwi jibake askuí atshixaja mimajañguxa miñmeyakue ni guak. Ekíga na, nasaná juldiúkue Aldusiu, Jasóñ, Sosípatel na ekí miñmeyakue ni akuák.*

²² Telsiuki nas jalde kaltak miñmeji guagatoku-gauxa, ají káuxaldak amak gauwatukaja jiaga mimajañguxá miñmeyakue ni guak.

²³ Naski Gayu tshuk izhoxaldatshak, eja jiaga mimajañguxá miñmeyakue ni guak. E tshukga na Duwe ipanañkalde kajuizhaldegéñ. Eldastuki jalde kuíbuldutshi paldata aksuikueja jiaga ekíga mimajañguxá miñmeyakue ni guak. Ezua nauwijanameñga Duwe ipanane Kualtuja jiaga, ekíga mimajañguxá miñmeyakue ni guak.* [

²⁴ Nauwijí Sáñkalda Duwe Jesú éegaba guañ mimajañgualga shi noshí. Ekíga shi naldí.]

Jate za akldé akzamaḡga akzukuakue

²⁵ Saldiñga netshi Jate akldé akzamaḡga kuizakzukuí. Akze, naski Duwe Jesú z̄anekuane shalda múldigaba abisa guakugega na Jateja

* **16:21** 16.21 Ajsh 16.1 * **16:23** 16.23 Ajsh 19.29; 1Kt 1.14; 2Tm 4.20

aldunak kama mimakukshaka. Guatshak Jateja kasaxa zhinikga Asukuák zunekualdaldixa mu zũngisekuakí nagatonane. ²⁶ Ne, kaigaki au mu zũngisekuá guane. Akze, Jateja ají múldigaba naldińga zũxaitshixakuek sakí zunekualdaldixa shaldaga na kalta kakaushananamak nasũ kakuaka. Ekí kakuagatshak Saldińga netshi Jate izhoshińga izhukaja zũnezhgakuxanamak za kakuaka. Ekíki saldińga saná nahauxa nekueja Asukuák zũnekuane shalda namak ajańgui, amak axajanashaldiamak. ²⁷ Akze, aldéń za Saldińga netshi Jate izhoshi na, aldéńgabaga muldetua auxaga ishkué izhuka. Akna, Asukuá Duwe Jesú zũńgaunegatshak Jate akldé akzamakga akzukui, kaiga zhinik niuwizhíne jiaga ekí zańga akzukual kuiznoshí. Ekíga shi naldí.

Jatetshi múldigaba
Kogi: Jatetshi múldigaba New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kogi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

7c5b6db6-c9a4-56c8-a822-4345cd7bafc0